

Gözelligiň we kämiliğiň naýbaşy nusgasy hökmünde ykrar edilen ahalteke bedewi Türkmenistanyň täze taryhy döwürdäki okgunly ösüşleriniň nuşanydyr. Ahalteke bedewlerine uly sarpa goýýan Gahryman Arkadagymyzyň we hormatly Prezidentimiziň tagallalary netijesinde milli atçylyk däplerini gorap saklamak hem-de ony üstünlikli dowam etdirmek, atçylyk sportuny ösdürmek, dünýäde wagyz etmek üçin ähli şertler we mümkinçilikler döredilýär. Her ýylyň aprel aýynyň soňky ýekşenbesinde bellenilýän Türkmen bedewiniň milli baýramy mynasybetli guralýan dabaralar hem toplumlaýyn häsiýeti bilen tapawutlanýar. Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasynyň geçirilmegi asylyly däbe öwrülen mejlis-

leri hem munuň şeýlediginiň aýdyň güwäsidir.

Ahalteke atlarynyň tohum arassalygyny gorap saklamak, olaryň baş sanyny artdyrmak boýunça daşary ýurtly hyzmatdaşlar bilen gatnaşykly täze many-mazmun bilen yzygiderli baglaşdyrylýar. Şunda Gahryman Arkadagymyzyň başlangyjy bilen 2010-njy ýylda döredilen Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasyna möhüm orun degişlidir. «Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýyly» şugary astynda geçýän şu ýylyň hemişelik Bitaraplygymyzyň şanly senesi bilen bir hatarda, assosiasiasyň ýubileý mejlisi bilen hem gabat gelmegi onuň ähmiýetini has-da artdurýar.

Döredilen wagtyndan bäri Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasy bilen ýakyn hyzmatdaşlyk

AHALTEKE ATŞYNASLYGYNYŇ NUSGALYK DÄPLERI BAÝLAŞDYRYLYR

23-nji aprelde Arkadag şäherindäki Aba Annaýew adyndaky Halkara atçylyk akademiýasynda Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasynyň XV mejlisi geçirildi. Bu çärä Türkmenistanyň ugurdaş düzümleriniň ýolbaşçylary, assosiasiasyň agzalary, ýurdumyzdan we daşary döwletlerden atşynaslar gatnaşdylar.

saklamaga isleg bildirýänleriniň sany hem barha artýar. Munuň özi assosiasiasyň dünýädäki abraýynyň barha artýandygynyň beýanydyr.

Aba Annaýew adyndaky Halkara atçylyk akademiýasynyň binasynyň önünde sungat ussatlarynyň çykyşlary ýaýbaňlandyryldy. Soňra Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasynyň XV mejlisine gatnaşýyjylyk akademiýanyň binasynyň eýwanunda ýaýbaňlandyrylan ahalteke bedewleriniň gözelligini şekillendiriş we amaly-haşam sungatynyň eserlerinde, haly önümlerinde, zer-gäçilikde, fotosuratlarda çeper beýan edýän döredijilik eserleriniň sergisini synladylar.

Soňra ýokary okuw mekdebinini mejlisler zalyna Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasynyň XV mejlisi geçirildi. Onuň gün tertibine assosiasia tarypandan alnyp barlan işler, Türkmen bedewiniň milli baýramy mynasybetli ýurdumyzyň atşynaslaryna «Türkmenistanyň at gazanan atşynasy» diýen hormatly ady dakmak, assosiasia täze agzalary kabul etmek hem-de beýleki guramachylyk meseleleri girizildi. Maslahata gatnaşýyjylyk Gahryman Arkadagymyzyň we hormatly Prezidentimiziň ýakyn goldaw bermegi netijesinde assosiasiasyň geçen döwürde dünýä boýunça ahalteke atlaryny ösdürip ügetirdiň atçylyk toplumlarynyň ýolbaşçylaryny, belli atşynaslary, seýjileri özara birleşdirýän, olaryň özara hyzmatdaşlygyna ýardam edýän iri halkara düzüme öwürüldigini bellediler.

Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasy milli atşynaslyk däpleriniň häzirkä döwürň öndebaryjy tejribeleri esasynda ösdürilmeýi babatda daşary ýurtlaryň ugurdaş düzümleri bilen gatnaşyk saklaýar. Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasynyň agzasy, Türkmenistanyň at gazanan atşynasy, Germaniýa Federativ Respublikasynyň «Jeykob Ferdezuç GBR» atçylyk firmasynyň direktory Katarina Yakob Türkmen bedewiniň milli baýramynyň belenilýän günlerinde ýurdumyzda bolmagyň özi üçin belent hormatdygyny nygady. Mejlisde sanly ulgam arkaly çykyş eden Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasynyň agzasy, Türkmenistanyň at gazanan atşy-

nasy, Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň «Garagum ahalteke» atçylyk hojalygynyň başlygy Jessica Eýle Keýt Türkmenistanyň başlangyjy we BMG-niň Baş Assambleýasynyň degişli Karamamasy bilen ugulan edilen Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýylynda assosiasiasyň alup barýan işlerini mundan beýläk-de giňeltmekde bilelikdäki tagallalary utgaşdyrmak üçin ajaýyp mümkinçilikleriň döredilýändigini belledi. Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasynyň agzasy, Türkmenistanyň at gazanan atşynasy, Ispaniýa Patyşalygynyň Ahalteke atçylyk assosiasiasynyň prezidenti Blanka de Toledo sanly ulgam arkaly çykyşynda geçen döwürň içinde assosiasiasyň dürti ýurtlaryň atçylyk kärhanalarynyň, degişli pudagyň hünärmentleriniň, ipolog atlarynyň we ady rowaýata öwürülen bedewlere aýratyn gadyr goýýan adamlaryň arasynda netijeli hyzmatdaşlyk we tejribe alýmak üçin amatly meýdança öwürüldigini belledi. Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasynyň agzasy, Türkmenistanyň at gazanan atşynasy, Fransiýa Respublikasynyň Ahalteke atçylyk assosiasiasynyň prezidenti Eloiza Žirardy sanly ulgam arkaly çykyşynda şu ýylyň başynda «Galkynyş» milli at üstündäki oýunlar toparynyň Monte-Karloda geçirilen halkara sirk sungaty festivalynda görkezen ajaýyp çykyşlaryndan galan täsirlerini paýlaşdy.

Mejlisiň dowamynda Türkmen bedewiniň milli baýramy mynasybetli ýurdumyzyň atşynaslaryna «Türkmenistanyň at gazanan atşynasy» diýen hormatly atlary dakmak dabarasyny geçirildi. Şeýle hem Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasynyň Prezidentiniň assosiasiasyň dolandyryş müdirliginiň agzalygyna türkmen we daşary ýurtly täze agzalarynyň kabul etmek barada çykanar çözümini tassyklamak boýunça Karary okaldy.

Hormatly ada eýe bolan ýurdumyzyň atşynaslary hem-de assosiasiasyň agzalygyna täze kabul edilen daşary ýurtly raýatlar ýokary syýasat we bildirilen ynam üçin çuňňur hoşallyklaryny beýan etdiler. Mejlisde Halkara ahalteke atçylyk assosiasiasynyň indiki mejlisiniň geçiriljek wagty we jeri bilen bagly meselä hem seredilip, bu boýunça degişli çözüň kabul edildi.

Paýtagtymyzda milli we guşakly alyş göreşi boýunça halkara ýaryş geçirildi

23-24-nji aprelde paýtagtymyzdaky Olimpiýa şäherçesiniň Başa-baş söweş sungaty sport toplumunda milli we guşakly alyş göreşi boýunça halkara ýaryş geçirildi. Oňa Türkmenistandan, Azerbaýjandan, Owganystandan, Belarussdan, Gruziýadan, Hindistandan, Eýrandan, Gazagystandan, Gyrgyzystandan, Mongoliýadan, Russiýadan, Täjigistandan we Özbegistandan türgenler gatnaşdylar.

Milli we guşakly alyş göreşi türkmen halkynyň hem-de dostlukly halklaryň gahrymançylykly ruhuny, edermenligini, sport medeniýetini alamatlandyran göreş sportunyň görnüşleridir. ■ 7

Türkmen-gazak hyzmatdaşlygy barha berkeýär

Ýakynda türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedow Gazagystan Respublikasyna dostlukly sapary amala aşyryp, Gazagystan Respublikasynyň Prezidenti Kasym-Žomart Tokaýew bilen duşuşy. Saparyň çäklerinde söwda-ykdysady ulgamda türkmen-gazak hyzmatdaşlygy meselesine garaldy, ikitaraplaýyn hyaryt dolanyşygynyň oňyn ösýändigine we şunda bu görkezijini mundan beýläk-de artdyrmak babatda mümkinçilikleriň bardygyny bellenildi. ■ 3

TÜRKMENISTANYŇ YKDYSADYÝETINE DAŞARY ÝURT MAÝA GOÝUMLARYNY ÇEKMEK BOÝUNÇA HALKARA FORUM GEÇIRILDI

23-24-nji aprelde Malaýziýanyň paýtagty Kuala-Lumpur şäherinde «Türkmengaz», «Türkmennebit» döwlet konsernleriniň we Türkmenistanyň Söwda-senagat edarasynyň guramagynda ýurdumyzyň ykdysadyýetine daşary ýurt maýa goýumlaryny çekmek boýunça halkara göçme forum geçirildi.

Ýöriteleşdirilen forum dünýäniň 40-dan gowrak ýurdundan halkara energetika kompaniýalarynyň wekillerini, bilermenleri, nebitgaz, gurluşyk, ulag, aragatnaşyk we maliýe düzümlerini, halkara guramalary hem-de ylmy merkezleri birleşdirýän möhüm meýdança öwürüldi. Onuň maksady Türkmenistanyň ykdysadyýetiniň esasy ugurlary bolan pudaklara göni daşary ýurt maýa goýumlaryny çekmekden, energetika ulgamyňyň durnukly ösüşi üçin sebitleýin hyzmatdaşlygyny pugtalandyrmakdan ybaratdyr.

Forumyň işine gatnaşýan kompaniýalaryň giň wekilçilikli düzümi halkara işewürleriň geljegi uly maýa goýum ugry hökmünde Türkmenistana gyzyklanmalarynyň barha artýandygyna şaýatlyk

edýär. Forumyň gün tertibine ýurdumyzyň uglewodod serişde binýady, nebitgaz senagaty we beýleki pudaklarda täze maýa goýum taslamalary uly ugurlar boýunça möhüm meseleler girizildi. «Türkmenistanyň energetika pudagyndaky täze maýa goýum mümkinçilikleri: tebigy gaz we monetizasiýa» atly birinji bölümçesinde oňa gatnaşýyjylyk Türkmenistanyň ýangyç-energetika toplumyny ösdürmegiň ileri tutulýan ugurlary barada giňişleýin maglumat aldylar. Toplumy ösdürmegiň strategiýalarynda iri «Galkynyş» gaz kärni tapgyrlylygyň öleşdirmäge aýratyn ähmiýet berilýär. Şunda ýurdumyzyň energetika ulgamy üçin täze mümkinçilikleri açýan Türkmenistan – Owganystan – Pakistan – Hindistan (TOPH) transmilli gaz geçirijisiniň ähmiýeti aýratyn bellenildi.

Gurluşyk, ulag, maglumat tehnologiýalary we aragatnaşyk ulgamlaryna üns berip, Türkmenistanyň infrastruktura taslamalaryna maýa goýumlary çekmek işini çaltlandyrmaga bagyşlanan bölümçäniň dowamynda ýurdumyzyň döwrebap şäher gurluşygyna, durnukly ösüşi üpjün etmäge goşýan goşandyna, onuň gadymy täjirçilik ýollarynyň gaýtadan dikeldilmeginde, TRACECA başlangyjy esasynda Ýewropa bilen

Aziýanyň arasyndaky gatnaşyklaryň pugtalandyrylmagynda eýeleýän ornuna garaldy.

Milli senagat düzüminiň, hyzmatlary ulgamyňyň ösdürilmegi hem Türkmenistanyň we Malaýziýanyň hususy pudaklarynyň arasynda hyzmatdaş-

lyk üçin täze gözýetimleri açýar. Önümçiligiň möçberini artdyrylmagy, senagat, dokma we azyk senagaty uly möhüm ugurlarda eksport mümkinçilikleriniň giňeldilmegi ykdysady ösüşe goşmaça itergi berýär. Türkmenistan ýurdumyzda öndürilýän, importyň ornuny tutýan önümleriň dünýä bazarlarynda bäsdeşlige ukyplylygyny ýokarlandyrmaga gönükdirilen birnäçe işleri durmuşa geçirýär.

Durnukly geljegi döretmekde arassa energiýanyň ähmiýetine bagyşlanan pikir alyşmalaryň

dowamynda nygtalysy uly, Türkmenistan howanyň üýtgemegi bilen bagly meseleler boýunça hereketlerde işjeň orny eýeleýär. Forumda metan zyňyndylaryny hem-de kömürturşy gazyny azaltmak boýunça tagallalaryň çäklerinde pul serişdelerine öwürüp boljak uglerodlaryň syzylýp çykmagynyň önümi almak, peýdalanmak we saklamak uly ugurlarda innowasion çözümleri ulanlymagy göz önünde tutulýar. Şeýle hem zyňanly zyňyndylary azaltmaga, ählumumy howa maksatlaryna laýyk gelýän arassa energetikany ösdürmäge gönükdirilen taslamalara maýa goýumlary höweslendirmek boýunça çäreler hem ara alnyp maslahatlaşyldy.

Türkmenistan bilen Malaýziýanyň arasynda hyzmatdaşlygyň çuňlaşdyrylmagy ony dürti ugurlar boýunça mundan beýläk-de işjeňleşdirmek üçin giň mümkinçilikleri açýar. Munuň özi özara maýa goýumlaryň höweslendirilmegini, işewürligi döretmek üçin amatly şertleri döredilmegini, energetika, ulag-aragatnaşyk pudaklarynda, gurluşyk, nebit we gaz serişdelerini gaýtadan işleme, himiýa senagaty, ýokary tehnologiýalar, innowasion şäher gurluşygy, syýahatçylyk uly ugurlarda taslamalaryň durmuşa geçirilmegi babatda geljegi uly bilelikdäki işleri öz içine alýar.

Nebitgaz pudagynda iri taslamalar durmuşa geçiriler

Eziz Watanymyzda milli ykdysadyýetiň esasy ulgamlarynyň biri bolan nebitgaz pudagyňy köpugurly ösdürmäge möhüm üns berilýär. Häzirki wagtda «Türkmenistanyň nebitgaz senagatyny ösdürmegiň 2030-njy ýyly çenli döwür üçin Maksatnamasy» üstünlikli durmuşa geçirilýär. Energiýa serişdeleriniň ätiýaçlyk gortlary boýunça dünýäde öňdäki orunlaryň birini eýeleýän «Galkynyş» gaz kärniň tapgyrlylygy öleşdirmeli türkmen tebigy gazyny halkara bazarlara ibermegiň mümkinçiliklerini giňeldýär. Mawy ýangyjyň eksportuny köpugurly esasyda ösdürmek strategiýasy durmuşa geçirilýär. ■ 3

Wezuwiýe meňzeş diňler gurtar

Italiýanyň Neapol şäherinde Wezuwiý dagyndan ylham alnyp gurluljak jübüt binanyň taslamasy hödürlendi. ■ 4

Pul tygşytlamagyň usullary

Häzirki zaman dünýäsinde adamlaryň köpüsi pul tygşytsyz sowmak we aça köp sarp etmek bilen, maliýe kynçylyklaryny başdan geçirýär. ■ 5

78-nji Kann film festiwalý

13-24-nji maý aralygynda kino sungatynyň iň abraýly festiwalý hasaplanýan Kann film festiwalý 78-nji gezek geçiriler. 19 film baş baýraga dalaşgär görkezildi. ■ 5

«Old Trafford»-da taryhy duşuşyk

UEFA Ýewropa Ligasynda çärjek finalyň jogap duşuşyklary oýnalyp, ýarum finala çykanlar belli boldy. ■ 8

Parahatçylyk we dostluk dünýädäki iň uly gymmatlyklardyr

Ösüşlerden ösüşlere barýan ýurdumyzyň her bir günü şatlykly wakalara, hoş habarlara, uly üstünliklere beslenýär. Türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyzyň döwletli başlangyçlaryndan gözbäş alyp, hormatly Prezidentimiz tarapyndan üstünlikli dowam etdirilýän bu işler dünýä döwletleri bilen hoşniýetli goňuşyklyk, dost-doganlyk, özara düşüňişmek ýörelgelerine esaslanýan medeni-ynsanperwer gatnaşyklarda, söwda-ykdsady hyzmatdaşlyklarda aýdýň ýüze çykýar. Munuň özi şol bir wagtda hemişelik Bitaraplyk hukuk derejesinden gelip çykýan wezipelere gyşamysyz eýerýän

berkarar Diýarymyzda şeýle gatnaşyklaryň berkidilmegi, ösdürilmegi babatda zerur bolan mümkinçilikleriň geriminiň giňelýändigini güwäsdir.

Hemişelik Bitaraplygymyzyň 30 ýyllyk şanly toýunyň uludan belenlikler ýylynda ýurdumyzyň halkara abraýynyň has-da arsa göterilýändigini alamtatýandyran taryhy wakalaryň yzygiderli bolmagy her birimiziň watançylyk ruhumyzy belende göterip, berkarar Watanymyza, beýik döwürimize bolan buýsanjymyzy goshalandyryňar.

Hemişelik Bitaraplygymyzyň asuda ýaşaýşyň, ertire bolan ynamyň güwäsdir, dost-doganlygyň rowaçlanmagynyň kepilidir. Muny hormatly Prezidentimiz: «Biziň Bitaraplygymyz dünýä halklaryny belent maksatlara birleşdirýän, parahatçylygy hem-de dost-doganlygy ösdürýän ýörelgämiziň» diýen sözleri hem bütin aýdyňlygy bilen tassyk edýär. Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň: «Parahat-

çylyk we dostluk dünýädäki iň uly gymmatlyklardyr. Türkmenler adamzat taryhynyň ähli döwürlerinde hem bu gymmatlyk kadalara ygrany bolan halkdyr. Aziýa bilen Ýewropany birleşdirýän türkmen topagy hemişe parahatçylygyň, ygtybarlylygyň we howpsuzlygyň sebiti hökmünde giňden tanalypdyr» diýen parasatly sözlerinde ugur alýan ynсанperwer ýörelgelerimiz bütin dünýäde uly goldawa eýe bolýar. Munuň aýdyň subutanamasy şu ýylyň 21-nji martynda BMG-niň Baş Assambleýasynyň 79-njy sessiýasynyň 61-nji plenar mejlisinde ýurdumyzyň başlangyjy bilen «Türkmenistanyň hemişelik Bitaraplygy» atly Karamananyň üçünji gezek kabul edilmeginde hem göz ýetirýärs.

Bu Karamamada belenliňiş ýaly, BMG-niň Baş Assambleýasy Türkmenistanyň hemişelik Bitaraplyk hukuk derejesiniň sebitlede parahatçylygy we howpsuzlygy pugtalandymaga ýardam berýändigini, sebitiň yurtlary, dünýäniň beýleki döwletleri bilen parahatçylykly, dostlukly, özara bähbitli gatnaşyklary ösdürmekde Türkmenistanyň eýeleýän işleri we oňyn ornuny ykzar edýär. Şunda ýurdumyzyň şeýle belent ykramama eýe bolan ynсанperwer ýörelgeleriniň durmuş ulgamynyň syýasy, söwda-ykdsady, ulag, ylmy-tehniki, medeni-ynsanperwer ýaly möhüm ugurlarynyň ählisinde özüniň oňyn beýanyny tapýandygyny aýratyn bellemek gerek.

Türkmenistanyň başlangyjy bilen Birleşen Milletler Guramasyna taryhy Karamanlaryň 30-a golaýlyk kabul edilmegi Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň parahatçylygy we dumukly ösüşi üpjün etmek, döwletleriň arasynda özara ynanşymagy berkitmek, dünýä yurtlaryny we halklaryny parahatçylyga, dost-doganlyga çagyrmak babatdaky köpugurly işlerini aýdýň netijesidir.

Ogulşat MYRADOWA,

Aşgabat şäher Medeniýet müdirliginiň merkezleşdirilen kitaphanalar ulgamynyň Ilury Bayramow adyndaky kitaphana şahmçasynyň kitaphanasy.

Innowasion ösüşiň esasy ugry

Ykdsady taýdan ösen yurtlaryň, bir tarapdan, düwpi we amaly ylymlar ulgamynda önüdeligi eýelemäge çalyşmagy, beýleki tarapdan bolsa, barlaglaryň netijelerini önümlige onasdyrylmagynyň depginlerini güýçlendirilmegi innowasiýalar hem-de ösüş döwürüniň häsiýetli aýratynlygy bolup durýar. Şunuň bilen parahatçylyk, döwlet Baştutanymyzyň başlangyjy bilen ylmyň işjeň ösdürilmegi ýurdumyzy öňdebarýy tehnologiýalary işläp taýýarlaýjylaryň hataryna çykarmak bilen çäklenmän, eýsem, uly durmuş-ykdsady netijä eýe bolýar.

Häzirk döwürde ylmy işgäriň hünärini ýokarlandyrmak, dünýäniň iri ylym-bilim merkezleri, halklara guramalar we gazzalar bilen hyzmatdaşlygy ýola goýmak üçin mümkinçilikler has-da giňeldi. Türkmenistanda yzygiderli geçirilýän maslahatlar, okuw maslahatlary, sergiler, ylym we bilim ulgamynyň wekilleriniň duşuşyklary hem muňa şaýatlyk edýär. Olara daşary ýurtlardan köp sanly myhmanlar gatnaşýar.

Ýurdumyza ýokary döwlet adarasy – Ylymlar akademiasy hereket edýär, onuň ýolbaşçylygynda döwletli ylmy-tehniki syýasaty durmuşa geçirilýär. Eýýäm häzirk wagtda ýokary okuw mekdeplerinde ýaş alymlaryň geňeşi işjeň hereket edýär. Onuň işine taýýar we ylmyň halypalary bolan mugallymlar gatnaşýalar. Bu ylym-bilim düzümleriniň ulgamy ýokary okuw mekdeplerinde bilim alyan ýaşlaryň höwesini we başlangyçlaryny goldamaga, olary ilerieltmäge we durmuşa geçirmäge ýardam bermäge, ýaşlaryň halkara maslahatlaryna we duşuşyklara, şol sanda daşary ýurtlarda geçirilýän çäreler gataşmagyny üpjün etmäge, bilelikdäki taslamalary durmuşa geçirmäge, täzilekleriň maglumat binýadyny döretmäge gönükdirilendir.

Ýurdumyzyň ýaş alymlarynyň ylmy-barlaglarynyň ileri tutulýan ugurlary nebit we gazhimiýa, elektroenergetika, gurluşyk serişdeleriniň senagaty, uglewododor, mineral we beýleki peýdaly gaulyzlyp alynyan serişdeleri çykarmak we gaýtadan işlemek, nanokompozision materiallary döretmek, suwy arassalamagy usullary, gazyň çykarylyşyny artdyrmak, seýsmohowpsuzlygy üpjün etmek ýaly ylmy-barlag ugurlarynda jemlenendir.

Alymlar we hünärmenler ýurdumyzyň ylmy-tehniki ösüşiňiň depginini mundan beýläk-de ýokarlandyrmak maksady bilen, akademiki institutlarda, pudaklaýyn ylmy-barlag edaralarynda, ýokary okuw mekdeplerinde düwpi ylmlara aýratyn üns berýärler, bäsdeşlige ukyply, ykdsady taýdan netijeli barlaglary alyp barýalar, önümlige döwrebap tehnologiýalar onasdyryýlar.

Ýurdumyzyň bilim işine dünýä üllilerini onasdyrmak bilen, ynсанperwer ulgamda BMG, Ýewropa Bileleşigi bilen özara gatnaşyklary ösdürýär. «TEMPUS-TASIS» ýaly bilim maksatnamalarynyň çäklerinde dürli taslamalaryň amala asyrylmagy döwletimiziň ýokary okuw mekdepleriniň hem-de dünýäniň esasy ylym-bilim merkezleriniň arasy-

da netijeli gatnaşyklaryň ýola goýlandygynyň aýdyň subutanamasydyr. Ýurdumyza hereket edýän halkara guramalar – YUNISEF, YUNFPA, YUNDP, YUNESKO bilen hem bilelikde işler alnyp barylýar. Bilim pudagynyň döwrebaplaşdyrylmagy netijesinde, mekdepleriň okuw tertiplenamasy düwpi täzilekleri girizildi. Ykdsadyýetli esaslary, Türkmenistanyň medeni mirasy, dünýä medeniýeti, taýýarlama we grafika, maglumat-kommunikasiýa we täzeçil tehnologiýalar ýaly dersler binýatlyan sapaklaryň hataryna goşuldy. Milli ykdsadyýetimiziň dürli pudaklary üçin ýokary hünärlil işgärleri taýýarlamak wezipesi himiýany, biologiyany we beýleki dersleri çuňňur öwrenmeý, işi esasy ugur edinýän ýöriteleşdirilen orta mekdepleriň döredilmegi ýaly meseleleri önä çykard.

Gülüfat ALMAZOWA,

Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň uly mugallymy.

Türkmen-gazak hyzmatdaşlygy barha berkeýär

Başlangyjy 1-nji sahypada.

Berkarar döwletliň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ýurdumyz hormatly Prezidentimiziň baştutanlygynda ikitaraplaýyn we köptaraplaýyn hyzmatdaşlygynyň täsirliçligi we işjeňligi bilen dünýä jemgyýetçiliginiň syýasy-ykdsady giňişliklerinde ygtybarly orun eýeledi. Türkmenistanyň goňsy döwletler bilen dostlukly we özara bähbitli hyzmatdaşlyk ýörelgelerine esaslanan ikitaraplaýyn gatnaşyklary netijeli ösdürýär. Bu babatda Gazagystan bilen giň gerimli hyzmatdaşlyga uly ähmiýet berilýär.

Mizemez dostluk hem-de doganlyk gatnaşyklary, iki goňsy yurduň halklaryny birleşdirýän köpasyrlyk ruhy we medeni umumylyk şol gatnaşyklaryň esasyny düzýär. Häzirk döwürde taraplaryň hoşmeýilli erk-islegine esaslanýan türkmen-gazak gatnaşyklaryna kuwwatly itergi berildi. Iki döwletliň netijeli we özara bähbitli hyzmatdaşlyga ygrarlydygy bilelikdäki tagallalar bilen durmuşa geçirilen iri düzümläýin taslamalarda beýanyň tapdy. Şol taslamalar bolsa özara bähbitlere hem-de sebit möçberinde we tutuş Ýewraziýa giňişliginde umumy abadançylygyň maksatlaryna kybap gelýär.

Iki yurduň arasyndaky diplomatik gatnaşyklary 1992-nji ýylyň 5-nji oktyabrynda ýola goýuldy. Ikitaraplaýyn ýokary derejedäki oňyn syýasy dialogyň işjeňleşdirilmegi türkmen-gazak gatna-

şyklaryny hil taýdan ýokary derejäh göterdi.

Sofky döwürde türkmen-gazak gatnaşyklaryna işjeň häsiýet mahsusdyr, onuň aýdýň mysaly, 2024-nji ýylyň oktyabr aýynda Gazagystanyň Baştutanlygynyň ýurdumyza amala asýran sapary bolup durýar.

Ykdsady hyzmatdaşlygynyň ileri tutulýan ugry energetika bilen baglanyşyklydyr. Energetika ulgamynda, şol sanda gaz pudagynda türkmen-gazak hyzmatdaşlygynyň uly mümkinçiligi bar. Mundan başga-da, Türkmenistan bilen Gazagystan öz çäklerinde ýerleşen howa, deňiz portlary, demir ýol we awtomobil ulag ulgamlary arkaly ulag gatawalaryny amala asyrmak üçin amatly şertleri döredýän üstasyr we ulag kommunikasiýalary babatdaky hyzmatdaşlygy işjeň ösdürmek ugrunda tagalla edýär. Gazagystan – Türkmenistan – Eýran demir ýol arkaly gatawalary amala asyrmakda hyzmatdaşlyk işjeňleşdirilýär. Yükleriň halkara üstasyr ýoly, şol sanda Hazarüsti halkara ulag ýoly (Orta geçelge), Merkezi Aziýa – Pars aýlagy geçelgesi, Günüorta geçelge we Aziýa bilen Ýewropany birleşdirýän beýleki halkara geçelgeler arkaly daşlyşyny artdyrmak we giňeltmek üçin amatly şertleri üpjün etmek ugrunda tagallalar edilýär.

Türkmenistan bilen Gazagystanyň arasyndaky gatnaşyklaryň sport babatda hem ösdürilýändigini özara hyzmatdaşlygyň barha ilerleýändiginden habar berýär. Dürli ýyllarda türkmen türgenleriniň Gazagystanda, gazagystanly sport hünärmenleriniň Türkmenistanda üstünlikli işläpçiligi we ugurdaky hyzmatdaşlygynyň baý taryhynyň bardygyny görkezýär. Medeni-ynsanperwer ulgam türkmen-gazak gatnaşyklarynyň aýrylmaz bölegi bolup durýar.

Mähri REJEPOWA,

Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň mugallymy.

Kitap adamzat durmuşynyň deňsiz-taýsyz gymmatlygy

Häzirk taryhy döwürde milli ykdsadyýetimizni möhüm ynсанperwer düzümleriniň biri bolan kitaphana pudagyny ösdürmäge uly möçberde maýa goýumlary gönükdirilýär. Milli Liderimiziň taýsyz tagallalary netijesinde, dünýäniň öňdebarýjy önüm öndürýijileriniň innowasion tehnologiýalarynyň we döwrebap tehnikalarynyň onasdyrylmagy ýurdumyza neşir önümliginiň häsiýetli aýratynlygyna öwürildi. Täze enjamlar bilen üpjün edilen çaphanalar diňe paýtagtymyzda däl, ýurdumyzyň welaýatlarynda hem işleýär.

Kitap – ylym we bilim bilen üznüksiz bagly bolan çesme, olar adamzadyň ösüşiňiň esasyny düzýp, islendik döwletliň geljegini, halkyň ykbalyny kesgitleýär. Şunuň bilen baglylykda, kitaphanalaryň işini döwrebaplaşdyrmakda durmuşa geçirilýän işleriň uludygyny bellemek gerek.

«Medeniýet hakynda», «Kitaphanalar we kitaphana işi hakynda» Türkmenistanyň Kanunlaryna hem-de beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna laýyklykda taýýarlanylýan Maksatnamanyň durmuşa geçirilmegi kitaphana işiniň dünýä ylmynyň gazzanlaryna, ylmy-tehniki ösüşe, milli ýörelgelerimizden ugur alnyp has-da kämilleşdirilmegine uly goşant bolýar. Çünki bu resminama laýyklykda, kitaphanalaryň gazzasynda saklanýan neşir önümleriniň hasabyna dürli neşir önümleri, şol sanda has köp okalýan kitaplary, okuw-usulyýet, uly ebediýatlary, çep eserleri, ensiklopediýalary, sözlükleri neşir etmek hem-de kitaphanalara ýaýratmak göz önünde tutulýar.

Golýaýda Türkmenistanyň kitaphana ulgamyny ösdürmegiň 2025 – 2029-njy ýyllar üçin Döwlet maksatnamasy hem-de bu Maksatnamany amala asyrmak boýunça ýerine yetirilmei çäreleriň Meýdanamasy tassyklanyldy. Maksatnamanyň esasy wezipesi ýurdumyza kitaphana işini döwrebaplaşdyrmakdan, halkymyzyň ruhy we medeni äb-dilimini artdyrmakdan, giň okyjylar köpçüligine döwrebap hyzmat etmekden ybaratdyr.

Ýurdumyza Türkmenistanyň Medeniýet ministrliginiň garamagynda birnäçe döwrebap ki-

taphana halkymyza hyzmat edýär.

Arkadag şäherindäki Döwletmämmet Azady adyndaky Arkadag şäher kitaphanasy birkaba 600 okyjyny kabul etmäge we 3 million neşir önümleri saklamaga niýetlenip, häzirkizaman innowasion tehnologiýalar bilen enjamlasdyrylandy. Kitaphanada observatoriýa bar, onuň düzümindä ýerleşdirilen kämil teleskop arkaly asman jisimlerini synlamak mümkinçiligi döredilipdir. Kitaphanada Syýasy-jemgyýetçilik edebiýatlarynyň zaly, Sungat zaly, Oba hojalyk edebiýatlarynyň zaly, Çagalar üçin okalga zaly, milli döp-dessurlarymyza

laýyklykda bezelen Ýaşular üçin okalga zaly bar.

Ata-babalarymyz kitaba aýratyn hormat goýupdylar. Muny bizniň nusgawy edebiýatymyzyň näýbas eserleriniň üsti bilen hem aýdýň görüp bilýärs. Kitaba bolan hormat diňe bir türkmen halkymyza bolman, eýsem, ol dünýäniň ählil künjiginde ähli halklar tarapyndan aýratyn sarpanylan gymmatlyklaryň hataryna girýär. Şlar esasynda hem Döwletmämmet Azady adyndaky Arkadag şäher kitaphanasyna gelen her bir okyjy dürli pudaklara degişli kitaplar hem-de kitap sergileri bilen giňişleýin tanyşdyrylýar.

Kitaphanalaryň işiniň döwürli talabyna laýyk ýola goýulmagy hem-de yzygiderli kämilleşdirilmegi halkymyzyň aň-bilim, medeni derejesini ýokarlandyrmakda möhüm ähmiýete eýjdir.

Melike GARAYEWA,

Aşgabat şäher Medeniýet müdirliginiň merkezleşdirilen kitaphanalar ulgamynyň Durdy Gylýs adyndaky kitaphana şahmçasynyň kitaphanasy.

Keşdeçilik sungatymyz – gymmatly baýlygymyz

Berkarar döwletliň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ösüp gelýän ýaş nesli gözle Diýarymyza söýgi, şöhratly pederlerimiziň şu günlerimize gelip ýeten baý mirasyna aýawly garamak ruhunda terbiýelemekde gadymy mirasymyzy wagyz etmek babatynda ähli okyjylar üçin peýdaly kitaplaryň we neşirleriň onlaýn platformasy hökmünde giňden ulanylýar. Bu ugurda merkezli işgärleri tagalla edýärler.

gy ýadgyärlikleri goramaga hem-de aýawly saklamaga, şeýle-de türkmen jemgyýetiniň ruhy we aň-bilim kuwwatyny ýokarlandyrmaga gönükdirilen giň gerimli işler gyzgyn goldaw tapýar.

Täze taryhy döwürde milli döp-dessurlarymyzy, el hünärleriniň ösdürmäge giň ýol açyldy. Gelin-gyzlarymyzyň çepi ellerinden çykan her bir el işi-giriniň gözeniňe göwnüň ganatlanýar. Geçmişde ene-mamalarymyz gyz perzentlerine ýaşlykdan keşde çekmegi, haly dokamagy öwredipdirler.

Sebäbi türkmen halky çaga terbiýesinde, ylaýt-da-da, gyzgagzalaryň el hünärine has uly üns beripdir. «Gyzly öý – gyzlyly öý» diýip, şonuň üçin aýdylýar. Bir-birinden nepis, bir beýlekisinden görkili bejerilen dürli ululykdaky ýakalary, nepis

Nebitgaz pudagynda iri taslamalar durmuşa geçiriler

Başlangyjy 1-nji sahypada.

Şunda uglewododor serişdelerini çykarmak mümkinçilikleriniň artdyrylmagyna üns berilýär. Ýurdumyzyň köp künjeklerinde geologik-barlag, gazuw-agtaryş işleriniň giň gerimde geçirilmegi bilen, täze maglumatlar, netijeler alnyp.

Ýurdumyza ýangyç-energetika toplumynyň gazzanlaryny giňden ýaýmak, nebitgaz pudagynda halkara hyzmatdaşlygy ilerletmek maksatlarynda halkara forumlar yzygiderli geçirilýär. Forumlarda energiýa serişdeleriniň öndürilmegini, uggradylmagyny we sarp edilmegini gurşap

alýan ählumuly energiýa howpsuzlygyny üpjün etmek, gyzylanma bildirýän hyzmatdaşlar bilen özara gatnaşyklaryň ýörelgeleri, energetika diplomatiýasyny, gaýtadan dikeldilýän energetikany, uglewododorlary gazyp almakda innowasion tehnologiýalary we nou-haulary ösdürmek, metanyň we ugurdas gazlaryň zyňyndylaryny azaltmak ýaly meselelere ara alnyp maslahatlaşýlar.

Nebitgaz-himiýa senagatyny ösdürmekde halkara maliýe guramalary bilen hyzmatdaşlyk saklamak Türkmenistanyň ykdsady syýasatyny durmuşa geçirmekde strategik ugur bolup durýar. Önümligi pudagyna döwlet we daşary ýurt maýalaryny çekmekde yzygiderli işler alnyp barylýar. Şol bir wagtyň özünde, nebitgaz pudagynda ileri tutulýan magdan we gaýtadan işleýän pudaklary ösdürmäge uly möçberde maýa goýumlary gönükdirildi. Gazhimiýa

pudagynyň ösdürilmegi bilen, sebitde deňi-taýy bolmadyk zawodlaryň ikisi gurlup ulanýsa berildi.

Golýaýda hormatly Prezidentimizniň Yaponiýa amala asýran saparynyň jemleri boýunça nebitgaz-himiýa senagatyny ösdürmek boýunça möhüm ylalaşyklara gol çekildi. Olaryň hatarynda Balkan welaýatynyň Gýanyň obasyna kuwwatlylygy ýylda 1,155 müň tonna karbamid önümligi zawodunyň taslamasynyň düzmek, üpjün etmek we doly gurup tabşyrmak boýunça hyzmatdaşlyk etmek hakynda Çarçuwaly ylalaşygy görkezme bolar. Daniýa Patşalygynyň «Haldor Topsøe» tehnologiýasy esasynda taslamalaşdyrylan dünýäde ilkinji gazzan ekologiya taýdan arassa benzin öndürýän zawod 2019-njy ýylyň 28-nji iýununda ulanmaga berildi. Bu yerde her ýylda «mawry ýangyjyň» 1 milliard 410 million kubmetri gaýtadan işlenilýär hem-de ýokary ekologiya talaplaryna laýyk gelýän ECO – 93 benzin öndürilýär.

Ýurdumyza soňky ýyllarda oba hojalygyny ýokary netjisi bolan mineral dökünleri bilen üpjün edilmegi babatda iri taslamalar amala asyrylyp, döwrebap zawodlar gurlup ulanmaga berildi. Şolaryň hatarynda ýaklyň ýyllarda Garabogaz şäherinde iş-gaz-himiýa toplumy bolan karbamid zawody gurlup ulanmaga berildi. Bu toplumda bir gije-gündiže 3 müň 500 tonna, bir ýylda bolsa 1 gije 155 müň tonna karbamid döküni öndürilmegi ýola goýuldy.

Nobatdaky gazzanly ylalaşyklary ýurdumyzyň senagat kuwwatynyň has-da artdyrmak bilen, nebitgaz pudagynda halkara hyzmatdaşlygynyň pugtalandyrylmagyna saldamly goşant bolar.

Ýazgüli ORAZBERDIÝEWA,

Ýagşygeldi Kakayew adyndaky Halkara nebit we gaz uniwersitetiniň mugallymy.

Lukmançylyk ylmynda innowasion ösüşler

Hemişelik Bitaraplygymyzyň şanly 30 ýyllygy giňden belenliýän Halkara parahatçylyk we ynanşymak ýyly halkymyzyň durmuşynda taryhy wakalara, toý-dabarlara beslenýär. Ýurdumyza saglygy gorayş ulgamynda hem giň gerimli işler durmuşa geçirilýär. Halkyň saglygyny goramak, keselleriň önüni almak, lukmançylyk ylmynyň innowasion ösüşiňiň gazzanmak babatda amala asyrylýan işler netijeli häsiýete beslenýär.

Myrat Garýýew adyndaky Türkmenistanyň Döwlet lukmançylyk uniwersitetinde «Lukmançylyk ylmynyň we bilimniň innowasion ösüşleri» atly halkara ylmy-amaly maslahaty geçirildi. Halkara hyzmatdaşlyk biziň döwletimiziň hem täzeçil saglygy gorayş ulgamynyň döwrebap esasy ugurlarynyň biridir. Munuň özi ýokary hünärlil lukmanlaryň taýýarlanylmagynda döwrebap çemeleşmeleri talap edýär. «Saglyk» Döwlet maksatnamasynyň çäklerinde we barha giňeýän saglygy gorayş boýunça türkmen-german hyzmatdaşlygynyň netijesinde, lukmanlaryň hünär kämiliği artdyryldy, amaly lukmançylyga keselleri aňkylamagyň we bejermegini döwrebap usullary onasdyryldy.

Saglygy gorayş ulgamynyň döwrebap ösdürilişi, adamlaryň saglygyny goramak babatda alnyp barylýan işler täze derejäh göterilýär. Dünýä lukmançylyk tejribesinde gazzanlyan üstünlikleri milli lukmançylyga onasdyrmak, abraýly halkara guramalar, daşary ýurtlaryň, şol sanda Germaniýa Federatiw Respublikasynyň saglygy gorayş edaralary bilen gatnaşyklary mundan beýläk-de pugtalandyrmak arkaly bu ugurda halkara hyzmatdaşlygy giňeltmäge, saglygy gorayş hyzmatlarynyň ýokary hilini gazzanmaga uly üns berilýär. Lukman Arkadagymyzyň tagallalary esasynda saglygy gorayş boýunça Germaniýa Federatiw Respublikasy bilen halkara hyzmatdaşlygynyň berk binýady tutuldy. Häzirk döwürde bu ugurdaky işler Arkadagly Gahryman Serdarymyz tarapyndan üstünlikli dowam etdirilip, öz aýajypp miwelerini berýär.

ýada alnyp barylýan işleriň birnäçe esasy ugurlary bilen birlikde, häzirkizaman lukmançylyk we derman serişdeleriniň öndürmek tehnologiýalary ýaly ileri tutulýan ugurlarda bilelikde ylmy barlaglaryň ýerine yetirilmegine möhüm ähmiýet berýär.

Hormatly Prezidentimizniň saglygy gorayş ulgamyny ösdürmek we ulgam üçin ýokary hünärlil lukmanlary taýýarlamak boýunça tabşyrygyna laýyklykda, dünýä lukmançylygynda gazzanlyan ösüşler hem-de özegeişler bilen aýakdaş gitmek, okuw binýatlarynyň gerimini giňeltmek, ýokary okuw mekdebiň okuw we bejeriş işlerine innowasiýalary girizmek, nazary bilimleri amaly lukmançylyga onasdyrmak boýunça işler geljekde-de dowam etdiriler.

Ýarangeldi ÇARYÝEW,

Myrat Garýýew adyndaky Türkmenistanyň Döwlet lukmançylyk uniwersitetiniň ýokanç keseller katedrasynyň assistenti.

Elektron kitaphanalar – ylym-bilim hazynasy

Bilim ulgamynyň işini halkara üllülere laýyk getirmekde üstünlikli durmuşa geçirilýän düwpi tutumlar ýaş neslin döwrebap bilim we terbiýe almagyna, saýlap alan hünärleri babatda bilimlerini artdyrmagyna, giň dünýägärliligi adamlar bolup ýetishmegine ýardam edýär. Munuň özi milli bilim ulgamynda yzygiderli alnyp barylýan özegetmelerde baş maksatlaryň biridir. Şeýle asyly maksatlaryň rowaçlyklara beslenmeginde kitabyň hem

ähmiýeti uludyr. Ýurdumyza elektron kitaphanalaryň köpelmegi, olardaky edebiýatlaryň hem-de maglumatlaryň başlanmagy, internet arkaly halkara kitaphana ulgamyna birikmek bu ugurda mümkinçilikleri artdyrdy. Ylmyň dürli pudaklarynda işleýän türkmen alymlaryna, hünärmenlere gerek bolan kitaplaryň dünýä döwletlerinde alnynmagy, bu ugurdaky döwrebap işleriň aýdýň netijeleridir.

Sanly bilim ulgamynda, elektron kitaphanalardan peýdalanýanlaryň sanynyň köpelmegi bilen olaryň ähmiýeti hem artýar. Bilimiň ähli derejeleri üçin zerur bolan maglumatlar gorunyň döredilmegi, olaryň ýörite tur arkaly üpjün edilmegi üçin netijeli işler durmuşa onasdyrylýar. Şoňa baglylykda, ýurdumyzyň okuw mekdepleri-niň kitaphanalarynda sanly ulgama geçmek işleri

Toýly ORAZOW,

Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň mugallymy.

DÜNYÄ TÄZELIKLERI
gysga setirlerde

► **«Ýylyň awtomobili» belli boldy.** Nýu-York halkara awtosergisinde şu ýylyň baş baýragy – «World Car of the Year» baýragyna «Kia EV3» elektroulagy eýeboldy. KoreýaRespublikasynyň brendiniň ulagy bäsdeşleriniň ählisinden öňe geçip, «Ýylyň bütindünjä awtoulagy» adyny aldy. Ulagyň bir gezekki zarýady bilen geçýän ýoly 605 kilometre deň.

► **«Lexus» Hytaýda zawod gurar.** «Lexus» awtoulag öndürjisi Hytaýyň Şanhaý şäherinden 185 million dollara ýer satyn alyp, Hytaýda özüne degişli ilkinji elektroulag we bataraýa zawodyny gurmakçy. Ilkinji tapgyrda zawod ýylda 100 müň awtoulag öndürer we takmynan, 1 müň adam üçin täze iş ornyny döreder.

► **Global geopark derejesi berildi.** Koreýa Halk Demokratik Respublikasyndaky Pektu dağy YUNESKO-nyň global geopark derejesine eýe boldy. Bu ýurtta ykrar edilmäge mynasyp bolan ilkinji ýer boldy. Pektu KHDR bilen Hytaýyň serhedinde ýerleşýän wulkan bolup, Koreý ýarym adasynda iň beýik geriş hasaplanýar.

► **10 müň orunlyk gadymy teatr.** Arheologlar topary Ion deňizindäki grek adasy Lefkassa gadymy teatrnyň harabalygyny ýüze çykardylar. Desgada 24 oturgyç hatary bolup, ol 10 müň töweregi adama niýetlenipdir diýip, Gresiýanyň Medeniýet ministrligi habar berýär. Lefkas miladydan ön VIII-VIII asyrlarda möhüm medeni we söwda merkezi bolupdyr.

► **«Xiaomi»-niň täze enjamy.** «Xiaomi» kompaniýasy «Mijia Dust Mite Vacuum Cleaner 2 Pro» atly täze tozan sorujyny hödürledi. Mör-möjekleri netijeli sorup almaga mümkinçilik berýän enjam 55°C derejä çenli guzdurýş we 99% netijelilik bilen bakteriýalary ýok edýän ultramelewşe cyra bilen enjamlasdyrylan.

► **Iň gymmat awiabrend.** Amerikan awiakompaniýasy «Delta Air Lines» indi 7 ýul bari dünýäniň iň gymmat awiakompaniýalarynyň sanawyna birinji orunda durýar. Brendiň gymmaty geçen ýyl 38,5% ýokartanyp, 14,912 milliard dollara ýetdi diýip, «Brand Finance» neşiri habar berýär.

► **Barlaghanada adam dişleri ösdürildi.** Londonyň Patyşalyk kollejiniň alymlary ilkinji gezek barlaghana şertlerinde adam dişlerini üstünlikli ösdürdiler. Bilermenleriň aýtmagyna görä, bu açuş stomatologiadaky uly özgerişlikdir. Hassanyň öz öýjüklerinden ösdürilen diş eňek bilen birleşmäge we tebigy ýaly dikelmäge uklypdyr.

► **Armstrongyň sagady satyldy.** 17-nji aprelde ABŞ-nyň Kembriý şäherindäki «RR Auction» aukсион öýünde Aja ilkinji bolup aýak basan adam – Nil Armstrongyň «Omega Speedmaster Professional» atly sagady 2,1875 million dollara satyldy. Bu nyňr astronautlara degişli sagatlar boýunça täze rekord hasaplanýar.

► **Kitap dükaný göçürildi.** ABŞ-nyň Miçigan ştatynyň Çelsi şäherinde, 300 töweregi adam «Serendipity Books» atly kitap dükanynyň köne binasından, golaýdaky köçede ýerleşýän täze binasyna 9 müň 100 kitaby daşamak üçin hatara düzüldiler. Ýaşajygylar kitaply elden-ele geçirip, janly zynjyr döredtiler diýip, «The Guardian» neşiri habar berýär.

► **Magnitli küşt tagtasy.** Angliýanyň «Rolls-Royce» kompaniýasy aksesuarlarynyň üstüni täze küşt toplumy bilen doldurdy. Yüzüne gaýuş çekilen toplum awtoulagyň käbir aýratnylyklaryny üýtgetdi. Magnitli küşti ulag hereket edýän wagty hem oýnab bolýar.

PARLAMENT SAÝLAWLARY GEÇIRILER

Moldowanyň parlamenti ýurduň kanun çykarýjy edarasyna saýlawlaryň senesini 28-nji sentýabra belledi. Degişli karar mejlisde dolandyrujy «Hereket we raýdaşlyk» partiýasynyň sesleri bilen kabul edildi.

– Parlament saýlawlarynyň geçiriljek senesini kesgitlemek baradaky kararyň taslamasy 57 ses bilen tassyklandy – diýip, kanun çykarýjy edaranyň başlygy Igor Grosu belledi. «Parlament saýlawlaryny 2025-nji ýylyň 28-nji sentýabryna meýilleşdirmeli. Bu karar resmi taýdan çap edilen gününden güjje girer» diýlip, parlamentniň hukuk komissiónasynyň başlygy Weronika Roska tarapyndan okalan kararda bellenilýär.

Kommunistler we sosialistler bileleşigi parlament saýlawlarynyň iýul aýynyň ahyrnda geçirilmegini teklip etdiler, ýöne bu başlangyç goldaw tapmady. Saýlaw senesi kesgittenmezden ozal ýurduň Prezidenti Maýýa Sandu mejlisde çykyş etdi we saýlawçylara üzülenmesinde Ýewropa gönükdirilen ugry dowam etdirmegini möhümdigi barada durup geçdi.

Moldowa – parlament Respublikasy bolup, Premýer-ministriň dalaşgärliگی we hökümet düzümi kanun çykarýjy tarapyndan tassyklanmaly. Saýlawlar ýeke-täk saýlaw okrugynda geçirilýär.

Häzirkî wagtda kanun çykarýjy edarasy «Hereket we raýdaşlyk» partiýasy tarapyndan gözgeçilik edilýär. Bu fraksiýa 101 deputatdan 61-sini öz içine alýar. Ondan soň

29 deputatdan ybarat kommunistler we sosialistler toparý gelýär.

Moldowada öňki parlament saýlawlary 2021-nji ýylyň 11-nji iýulynda geçirildi. Saýlawlaryň netijesinde «Hereket

we raýdaşlyk» partiýasy, Kommunistler we sosialistler bileleşigi hem-de «Şor» partiýasy parlamentniň düzümine girdi.

Moldowa Respublikasy Günorta-Gündogar Ýewropadaky döwlet bolup, Ukraina we Rumyniýa bilen serhetleşýär. 2022-nji ýyldaky hasabata görä, ýurduň ilaty 2 million 458 müň adama deň. Ýurduň paýtagty Kişinýow.

Saýlawlaryň senesi belli boldy

► Gyrgyzystanyň parlamenti ýurtda Prezident we parlament saýlawlarynyň geçiriljek senesi barada karar kabul etdi. Netijede, ýurtda Prezident saýlawlarynyň 2027-nji ýylyň ýanwar aýynda geçiriljekdigi belli boldy, ýöne parlament saýlawlary birnäçe aý öň geçiriler.

Parlamentde tassyklan kanunlaryň üýtgetmelere laýyklykda, indiki saýlawlar 2027-nji ýylyň ýanwar aýynyň soňky ýekşenbesinde, Sadyr Žaparowyň ygtyýarlyk möhleti gutaranda geçiriler. Respublikada parlament saýlawlary 2026-njy ýylyň noýabr aýynda meýilleşdirilýär. Parlament saýlawlary iň soňky gezek dört ýul ozal geçirilipdi. Şol döwürde Respublikada Prezident saýlawlary geçirilip, onda Prezident Sadyr Žaparow ýeňiş gazanypdy.

Prezident Sadyr Žaparow 2021-nji ýyldaky saýlawlarda 79,2% sese eýe bolupdy. Onuň garşydaşlary Adahan Madumarow 6,79%, telekeçi Babur Tolbaýew bolsa bary-ýogy 2,35% ses alypdy.

Hyzmatdaşlyk has-da berkidiler

► 21-nji aprelde ABŞ-nyň wise-prezidenti Jeý Di Wens dört günlük sapar bilen Hindistana baryp, ýurduň Premýer ministri Narendra Modi bilen gepleşik geçirdi. Wens goranmak, söwda we tehnologiýa ugurlaryny iki ýurduň arasyndaky hyzmatdaşlygyň esasy ugurlary diýip baha berdi we hindi hyzmatdaşlaryny ABŞ-dan energiýa importyny artdyrmaga çagyrdy.

Hindistanyň Premýer-ministri Narendra Modi bilen bolan duşuşykdan soň, Wens geljekki söwda şertnamasynyň esaslaryny tassyklamagy başarandyklaryny belläp, Modini hoşmeýilli gepleşik diýip atlandyrdy.

Wens Hindistana eden sapary wagtynda ABŞ-Hindistan hyzmatdaşlygynyň şu ýüzýylliginiň keşbiniň emele gelmeginde aýratyn ähmiýete eýe boljakdygyny aýtdy. «Hindistan bilen ABŞ üstünlikli hyzmatdaşlyk etse, gülläp ösýän XXI asyry göreris» diýip, Wens belledi.

Amerikanyň Birleşen Ştatlary Hindistanyň iň uly söwda hyzmatdaşy bolup, ABŞ-a eksporty boýunça onunjy orunda durýar. Geçen ýyl iki ýurduň arasyndaky söwda dolanyşygy 129 milliard dollar bolup, Deliniň peýdasyna söwda balansynyň defisiti 45,7 milliard dollara ýetdi. Taraplar uzak möhletli maksat bilen söwda dolanyşygyny häzirkî 191 mil-

liard dollardan 2030-njy ýyla çenli 500 milliard dollara çenli artdyrmagy meýilleşdirýärler.

liard dollardan 2030-njy ýyla çenli 500 milliard dollara çenli artdyrmagy meýilleşdirýärler. Hindistana saparyndan ön Wens Italiýada bolup, Premýer-ministr Jorja Meloni bilen gepleşik geçirdi.

POLAT GUÝÝAN ZAWOD GURAR

► Koreýa Respublikasynyň «Hyundai Steel» kompaniýasy ABŞ-nyň Luiziana ştatynda polat guýýan zawody gurmak maksady bilen 5,8 milliard dollar maýa goýmagy meýilleşdirýändigini mälim etdi. Bu taslama «Hyundai Motor» kompaniýasy bilen bilelikde amala aşyrylar. Awtomatlaşdyrylan usulda işlediljek zawodyň ýylylyk kuwwaty 2,7 million tonna polat önümlerine deň bolar.

Bu habardan soň «Hyundai Steel»-iň paýnamasy 5% ýokarlandy. ABŞ-nyň Prezidenti Donald Trampyň taslama barada oňyn çykyşyndan soň kompaniýanyň paýnamalary öz durnuklylygyny saklady. Maglumatlara görä, bu zawod «Hyundai Motor» kompaniýasynyň ABŞ-da önümçiligini ösdürmek boýunça giň gerimli maksatnamasynyň bir bölegi bolar. Şeýle hem golaýda awtoulag öndürjisi 2025-2028-nji ýyllar aralygynda amerikan ykdysadyýetine 21 milliard dollar maýa goýýandygyny hem mälim etdi. Bu meýilnamalar barada «Hyundai Motor»-yň ýolbaşçylary bilen Prezident Donald Trampyň Ak Tamda guralan duşuşygyndan soň belli boldy. Käbir bilermenleriň bellemegine görä, koreý kompaniýalary dürli şertleri göz önünde tutup, ABŞ-a

goýýan maýa goýumalaryny barha artdyryjylar.

«Posco» hem «Hyundai Motor»-a goşulmakçy

Koreýa Respublikasynyň «Hyundai Motor» kompaniýasy ABŞ-da polat zawodunyň gurluşygynda hyzmatdaşlyk etmek üçin «Posco Hol-

dings» bilen özara düşünişmek baradaky ähtnama gol çekilendigini habar berdi. Indi «Posco» bu taslama maýa goýmak isleýär, ýöne takyk mukdary entek görkezilmeýär. «Posco» Koreýa Respublikasynyň iň uly polat öndürjisi, «Hyundai Steel» bolsa, ikinji orny eýeleýär.

Serbiýanyň täze Premýer-ministri

► Serbiýanyň parlamenti tarapyndan professor Juro Masut sesleriň köplügi bilen hökümet Başlygy wezipesine tassyklandy, şeýle hem onuň teklip eden maksatnasy we ministrleriň sanawy kabul edildi. Bu barada Serbiýanyň parlamentiniň başlygy Ana Brnabić ses berişligi netijelerine salgylanyp mälim etdi.

Onuň sözlerine görä, ses berişlige gatnaşan 199 halk deputatynyň 153-si teklipleri makullap ses berdi, galan 46-sy bolsa garşy ses berdi.

– 153 deputatyň hökümetiň maksatnamasyna, şeýle hem başlyklyk wezipesine, hökümetiň düzümine dalaşgärleri hödürlemek boýunça teklibe ses berendigi üçin, parlamentniň hökümetiň maksatnamasyny tassyklandygyny we teklip edilýän düzüme hökümeti saýlandygyny belläp geçýärin – diýip, Ana Brnabić aýtdy. Juro Masutyň deputatlara 30 ministriň sanawyny hödürlandigi, olaryň käbiriniň wezipesinden çekilen Miloş Wuçewiçň ýolbaşçylygyndaky öňki Ministrler Kabinetiniň agzalary bolandygy bellenilýär.

Jorja Meloniniň ABŞ-a sapary

► ABŞ-nyň Prezidenti Donald Tramp we Italiýanyň Premýer-ministri Jorja Meloni Ak Tamda duşuşup, ABŞ bilen Ýewropa Bileleşiginiň ýakyn wagtda söwda meseleleri boýunça özara ylalaşyk gazanyp biljekdigine ynam bildirdiler. Jorja Meloni Waşingtony ygtybarly hyzmatdaş diýip baha berdi. Ol Trampyň ýakyn wagtda Rime baryp görmek baradaky çakylygyny kabul edendigini we beýleki Ýewropa liderleri bilen duşuşmagy göz önünde tutýandygyny aýtdy.

– Bizniň söwda meseleleri babatda käbir kynçylyklarymyzyň bardygyna garamazdan, duşuşmagyň we çözüj tapmagyň wagty gelip ýetdi – diýip, Italiýanyň Premýer-ministri belledi.

Saggy populist garaýuşlara eýe Jorja Meloni, immigrasiýa syýasaty ýaly köp meselelerde Donald Trampyň garaýuşlaryna eýerýändigini aýtdy.

Italiýa ABŞ-nyň Ýewropa Bileleşiginde ikinji uly söwda hyzmatdaşydyr. 2019-njy ýyldan 2023-nji ýyla çenli Italiýanyň

bu ýurda haryt eksporty 47,5% (35 milliard ýewro) artdy. Italiýanyň ABŞ-a esasy eksporty derman, awtoulag, gaýuk, gämi, egin-eşik we mebel.

Awtoulag senagatynyň milli birleşigi-

niň başlygy Roberto Wawassori, Italiýanyň ABŞ-a her ýul ulag eksportynyň 5 milliard ýewro deňdigini aýtdy. 2024-nji ýylda Italiýanyň ABŞ-a oba hojalyk eksporty 7,8 milliard ýewro töweregi bolupdyr. Italiýanyň eksportynda esasy ugurlar: zeýtun ýagy (1 milliard), makaron (1 milliard) we peýnir (550 million).

Ýylyň iň abraýly 100 adamy

► «Time» žurnaly 2025-nji ýylyň iň abraýly 100 adamy babatda taýýarlan sanawyny çap etdi. Sanawda döredijilik adamlary, türgenler, syýasatçylar, alymlar we işewürler bar. Bu sanaw hemişe bolsy ýaly, «Artistler», «Ikonalar», «Titanlar», «Liderler», «Täzelikçiler» we «Pionerler» ýaly altý ugra bölünýär. Žurnalyň bu ýylyk daşlygyna aktrisa Demi Mur, britaniýaly aýdymçy Ed Şiran, tennisçi Serena Wilýams we repçi Snup Dogg ýerleşdirilipdir.

«Artistler» ugry boýunça Adrian Broudi, Bleýk Laywli, Skarlett Ýohansson, Hiroýuki Sanada, Kristen Bell, Daniel Deduaýler, Adam Skott, Kristen Wig, Diego Luna, Daniel De Kim, éýranly režissýor Mohammad Rasulo, aýdymçylar we sazandalar Roze, Nikol Şerzinger, Hozier we beýlekiler orun alypdyr.

«Ikonalar» ugruna bolsa modelýerler Miučça Prada we Willi Çawarriýa, suratkeşler Ýosimoto Nara, Mikaleýn Tomas, arhitektorial Anabel Selldorf, Ma Yansun, ýazyjylar Persiwal Ewerett, Em Griffin, Brenden Jeýkobs-Jenkins ýaly moda, şekillendiriş sungatynyň we edebi-

ýat ulgamynyň wekilleri girýär.

Ilkinji 100-lüğe Serena Wilýamsdan başga-da, gimnastikaçy Simona Baýlz, basketbolçy Brianna Stýuart we Nafisa Kollier, şeýle-de fransuz ýüzüjisi Leon Marşan girýär.

Bu ýylyk sanawda dünýä liderleriniň we syýasatçylarynyň arasynda ABŞ-nyň Prezidenti Donald Tramp, «SpaceX» kompaniýasynyň esaslandyryjysy we häzirkî wagtda ABŞ-nyň Hökümet netijeliligi boýunça departamentiniň başlygy Ilon Mask, ABŞ-nyň wise-prezidenti Jeý Di Wens, Beýik Britaniýanyň Premýer-ministri Kir Starmer, ABŞ-nyň saglygy gorayş we sosial gulluklar ministri Robert F. Kennediki gözä ilýär. Bu ugra şu ýyl «Facebook»-yň esaslandyryjysy Mark Sukerberg, «Netflix»-iň ýolbaşçysy Ted Sarandos, «Delta Air Lines» awiakompaniýasynyň baş direktory Ed Bastian, «DeepSeek»-iň esaslandyryjysy Lyan Wenfen we beýlekiler hem girizildi.

Donald Tramp neşiriň sanawyna rekord derejede ýedinji gezek girýär. Ilon Mask altý gezek, Mark Sukerberg baş gezek, Serena Wilýams, Lorn Maýkls we Simona Baýlz bolsa üç gezek girizildi.

TARYHDA ŞU GÜN

1783-nji ýylyň 25-nji aprelinde Fransiýanyň Annone şäherinde uly adamyň agramyna barabar ýük götermäge ukyply ilkinji howa şary asmana göterilýär. Oýlap tapýjy doganlar Mongolfýe – Žozef-Mişel we Žak-Etennanyň ady bu şara dakylýar.

Afrikanyň «Asman Patyşalygy»

Safarileriň we sawannalaryň mekany bolan Afrika yklymy syýahatçylarda we tebigaty söýüjilerde iň köp gyzyklanma döredýän ýerleriň biridir. Gu-rak we yssy howasy bilen tanalýan bu yklymda janly-jandarlaryň, esasan hem, äpet süýdemdirijileriň we ýyrtjylaryň birmäçe görnüşi ýaşaýar. Afrika yklymynda 9 çöl, 10 dag, 55 derýa we 150-den gowrak köl bar. Özboluş-ly tebigaty bolan Afrika yklymynda 54 ýurt ýerleşýär. Bu ýurtlaryň köpüsi çöllük ýerde ýerleşýän bolsa, käbiri dag gerişleriniň depesinde seleňläp görünýär. Şeýle ýurtlaryň biri hem Lesota Patyşalygydyr.

1820-nji ýylda patyşalyk hökmdäne döredilen Lesota 1966-njy ýylda garaşsyzlygyna eýe bolýar. Tebigy gözelligi bilen tanalýan Lesota dünýäniň iň kiçi konstitusion monarhiýa döwletleriniň biridir. Deňize çykalgasy bolmadyk bu ýurduň tutýan meýdanynyň esasy bölegini dag gerişleri we ba-ýyryklar emele getirýär. Lesota Afrikada «dag şalygy» ady bilen tanalýar. Sebäbi ýurduň üçden iki bölegini daglar emele getirýär. Günorta Afrikanyň merkezindäki bu ýurda, başgaça «Asman Pa-tyşalygy» hem diýilýär. Lesota 2 müň 876 metr belentlikde ýer-leşýän garaşsyz döwlet bolup, iň pes nokady 1400 metre, ortaça beýikligi 2000 metre ýetýär. «Asman Patyşalygy» Drakensberg bilen Maloti dag gerişleriniň arasynda ýerleşýän dünýäniň iň kiçi ýurtlarynyň biridir. 30 müň 355 inedördül kilometr meýdany tut-ýan Lesota 1966-njy ýyldan öň Basutoland ady bilen tanalýardy. Ýurduň baýdagyndaky gök, ak we ýaşyl zolaklaryň aýratyn ma-nysy bar. Gök reňk asman we ýagys, ak reňk parahatçylyk, ýa-şyl reňk bolsa abadanylyk diýen manylary aňladýar. Baýdagyň merkezinde «mokorotlo» diýlip atlandyrylýan şypa bar. Lesota-nyň iki sany resmi dili bolup, olar sesoto we iňlis dilleridir.

Lesotanyň gündogaryndaky Sani geçelgesi Günorta Afrika-daky Underberg jülgesi bilen Lesotadaky Mokhotlong daglary-ny birleşdirýän ýeke-täk serhet bolup, ýurda diňe şu geçelgeden ulagy ýa-da pyýada baryp bolýar. 1950-nji ýyllarda gurlan, 1544 metr belentlikden 2 müň 876 metr belentlige galýan, uzynlygy 9 kilometre barabar Sani geçelgesi dünýäniň iň howply dag yolla-rynyň biri hasaplanýar. Lesota dünýäniň iň howply uçuş-gonuş zolaklarynyň biri bolan Matekane howa menzili arkaly hem baryp bolýar. 600 metr belentlikdäki bu howa menzili gaýanyň gyrasyndan bary-yogy 400 metre uzalyp gidýär. 2 million ilaty bolan bu ýurda her ýyl 1 milliondan gowrak syýahatça baryar. Lesotanyň ilatynyň esasy bölegi entegem gowak jaýlarda ýaşaýarlar.

Lesotada ekerançylyk ýerleri çäki bolup, ilatyny esasy käri mal-darçylyk we dag-magdan işleri hasaplanýar. Ýurduň esasy girdeji çeşmesi «ak altyn» diýlip atlandyrylýan içimlik suwundan gelýär. Lesotada beýikligi 185 metre ýetýän Afrikanyň iň uly bent diwary bar. Suwy tygşyly ulanmak maksady bilen gurlan bu bent Günor-ta Afrikanyň köp bölegini suw bilen üpjün edýär. Lesota Afrikanyň ykdysady taýdan ösen ýurtlarynyň biri bolup, gazylap alynýan te-bigy baýlyklaryň arasynda gowhär öňdäki orny eýeleýär. Lesota dünýäde göwher känləri bilen tanalýar. 2018-nji ýylda Lesotadan agramy 910 karatlyk dünýäniň iň uly göwherleriniň biri tapyldy.

Lesotada 339 dürlü guş, 60 dürlü süýdemdiriji ýaşaýar. Lesotanyň milli jandary bolan gara kerk, gara laçyn, gök durna, ak ganatly dazarkel, ak guýrukly syçan, sarý ba-lyk ýitip giltmek howpy abanýan jandarlary hasaplanýar. Daglyk ýurtda güllerini we oňumak ösümlikleriň ýüzlerçe görnüşi ösýär. Aýlawly aloe (aloe polyphylla) Lesota-nyň milli güli bolup, Maluti daglarynda bitýän endemik ösümlik hasaplanýar.

Lesota YUNESKO-nyň Bütindünýä medeni mirasynyň sanawyna girizilen ýerleriň biridir. Ýurduň Sehlathebe milli seýilgähi esasy syýahatçylyk merkezleriniň biri hasaplan-ýar. Lesotada Niagara şaglawugyndan dört esse beýikden, ýagny 192 metr ýokardan guýýan Malesunýane şarlawu-gy bar. Malesunýane şarlawugy we onuň töweregindäki jülgeler ýurduň täsin gözelligini emele getirýär. Göräýmäge Afrikada lyžada tynmak mümkin däl ýaly görünýär. Emma Lesotada 3 müň 222 metr belentlikde Maluti daglaryn-da lyža meýdançasy bar. 2017-nji ýylda Lesotadan iň uly dinowawrlaryň ayak yzly tapyldy. Dinowawryň «kayen-tapus ambrokholohali» görnüşine degişli bolan ayak yzларыnyň ululygy 57 santimetr barabar. Maglumatlara görä, dinowawryň bu görnüşiniň boýy 2,7 metre, uzynly-gy 9 metre ýetipdir. Lesota barýan syýahatçylaryň dag tebigatyna gezelenç etmek bilen bir hatarda, dinowawryň ayak yzларыnyň ýanynda, Malesunýane şarlawugynyň töwereginde ýadygärlik surata düşýärler.

Pul tygşytlamagyň usullary

► Häzirkí zaman dünýäsinde adam-laryň köpüsi puly tygşytsyz sow-mak we aşa köp sarp etmek bilen, ma-liýe kynçylyklaryny başdan geçirýär. Wagtyň geçmegi bilen adama köp ba-batda öz täsirini ýetirýän bu ýagdaýyň öňüni alyp bolýar. Munuň üçin käbir usullardan peýdalanmak ýeterlik.

Zerurlyklary we islegleri tapawut-landyrmak. Her aý özüňe we maşgalaňa sarp edilýän serişdeleri gözden geçirmeli. Nämeleriň has zerurdygyny we haýsy zadýň gerek dälidigini kesgitlemeli. Isledik harydy satyn almazdan ozal özüňe «Maňa bu haky-katdanam gerekmi?» diýen soragy bermeli. Zerur bolan harydyň ýa-da serişdäniň gerekli ölçegini (bölegini) satyn almalý. Artykmaç ýa-da has köp almaktan saklanmalý.

Sanaw düzmek. Puly tygşytlamak üçin meýilleşdirilmedik söwdadan gaça durup, sa-naw düzmeli. Bazara ýa-da söwda merkezine barlanda sanawa görä söwda etmegi endik et-

meli. Arzanladyşlardan ýa-da ýany bilen sow-gat berilýän harytlardan gaça durmalý.

Minimalistik düzgüne eýermek. Az, ýöne ýokary hilli zatlary ulanmak arkaly puly tygşytlap bolýar. Minimalistik düzgüne görä, ýokary hilli az zat satyn alyp, uzak wagtlap ulanmaga çalyşmalý.

Durnukly sarp ediş endiklerini ösdür-mek. Import edilýän önümleriň deregine ýerli we tebigy önümleri satlamak puly tygşytlama-ga ýardam edýär. Käbir azyk iýmitini (hamyryly iýmitler, gaplanan gök önümler) öý şertinde te-bigy usullar bilen özüňiz hem taýýarlap bilersi-

ňiz. Plastik çüýşe, kagyz kase we plastik torba ýaly bir gezeklik ulanylýan önümlerden gaça durmak hem maliýe çykdajylaryny azaldýar. Bir gezeklik ulanylýan önümleriň deregine uzak wagtlap ulanyň bolýan harytlary satlamak saglyk üçin hem peýdalydyr.

Bejerdip gaýtadan ulanmak. Öýde wagtal-wagtal aşhana enjamlarynda, suw we elektrik geçiriji ulgamynda, mebelidir hammam serişdelerinde käbir säwlikler ýüze çykýar. Şeý-le ýagdaýda täzesini almaktan saklanyň, ulan-mak mümkinçiligi bolan enjamlary bejertmeli hem-de gaýtadan ulanmalý.

Moda kowalaşmazlyk. Tehnologiýa en-jamlarynda, egin-eşik brendlerinde ýa-da aw-toulag markalarynda moda kowalaşmaktan saklanmalý. Käbir harydyň ýylyň-ýylyna, hat-da her aý täze görnüşiniň çykýandygyna ga-ramazdan, özüňdäki ulanmaga ýaramly esbaplar bilen oňnut etmäge çalyşmalý. Bu maliýe çykdajylaryny azaltmakda üns bermeli iň esasy usullarynyň biridir.

Näme üçin käbir ýurtda familiýa ulanylmaýar?

► Köp ýurtda şahsyýetiň atasy-nyň adyny göterýän familiýasy bar. Bu döp köp halkyň medeniýetinde asyrlarboýy dowam edip gelýän hem bolsa, familiýa ulanmaýan ýurtlar hem bar. Resminama doldurylanda soralyan soraglaryň biri hem «Familiýaňyz nä-me?». Emma käbir ýurduň ýaşaýjylary bu soraga adyny aýtmak bilen jogap berýärler. Dünýäde millionlarça adam familiýasyz ýaşaýar. Indoneziýadan Tibete çenli aralykdaky ýurtlarda at dakmak we familiýa bilen bagly täsin döp-dessurlar ýöredilýär. Geliň, familiýa ulanylmaýan ýurtlar bilen tanyş bolalýň!

Adama familiýasy bilen ýüzlenmek, resmi-namalarda familiýa ulanmak Günübatar dün-ýäsinde Orta asyrlardan soň ýörgünlü däbe öwrülýär. Ýewropada ilatyny köpelmegi, söw-danyň ösmegi bilen, hasaba almak we salgyt ýygnamak ýaly işlerde şahsyýetleri biri-birinden tapawutlandyrmak üçin familiýa ulanylyp baş-lanýar. Soňlugy bilen Ýewropa ýurtlarynda fami-liýa ulanmak däbi kanuny esassa ornaşdyrylýar. Şeýlelik bilen täze bir ulgam emele gelýär.

Hytaý, Ýaponiýa we Koreýa ýaly Gün-

dogar Aziýa ýurtlarynda familiýa ulanmak däbi Ýewropa ýurtlaryndan düýpgöter tapawutlanýar. Mysal üçin, Hytaýda resminamalarda ilki famili-ýa, soňra at ýazylýar. Emma käbir Günorta-Gün-dogar Aziýa ýurtlarynda, esasan hem, Indonezi-ýada, Mýanmada we Tibetde köp adamyň diňe ady bar. Bu ýurtlarda adama dakylýan atlar söz düzüminden, şahsyýetiň häsiýetini ýa-da doglan gününü aňladýan sözlerden durýar.

Indoneziýa familiýa ulanylmaýan ýurtlaryň iň esasygy bolup, 270 milliondan gowrak ilaty bo-lan bu ýurtda millionlarça adamyň diňe ady bar. Mysal üçin, sport dünýäsinde tanalýan futbol-çylaryň biri bolan Egi Maulana Wikiriniň dolý ady aslynda, Egi Maulana.

Mýanmanyň ýaşaýjylary familiýanyň dere-

gine adyň öňünden goşulýan käbir goşulmalary ulanylýar. Bu ýurtda erkekleriň adynda «U», ze-nanlaryň adynda «Daw» hormat hökmünde ula-nylýar. Bu goşulmalar adamyň ýaşyny, jynsyny we jemgyýetdäki ornuny görkezme bilen, şah-syýetiň jemgyýetdäki ornuny kesgitlemekde uly orun eýeleýär.

Tibet medeniýetinde at dakmak (lama) dini dabara bilen başlaýar. Çagalaryň köpüsine dün-ýä inenden soň lama dakýarlar. Lama at dakmak däbinde çaganyň dogluş aýratynlygy we häsiýe-ti göz önünde tutulýar. Mysal üçin, çaga hormy ýa-da semizmi, bedeninde meň, hal barmy, çaga-nyň saçynyň reňki nähili, aglakmy ýa-da gülekmi, umuman çaga özündäki aýratynlyga görä at da-kylýar. Ýurtda lama atlary mukaddes hasaplanýar. Bu ýurtda maşgala familiýalary ulanylmaýar. Ti-betliler lama atlarynyň adamy ruhy taýdan erbet-liklerden goraýandygyna ynanýarlar.

Islandiýada at we familiýa bilen baglanyşykly täsin düzgün ulanylýar. Ada ýurdundaky düzgüne görä, täze doglan çaga kakasynyň adyny familiýa edip alýar. Mysal üçin, çaganyň kakasynyň ady Jon bolsa, oglanlyklar Jonson (Jonuň ogly), gyjagazlar Jonsdottir (Jonuň gyzy) diýen familiýalary ulanýar. Bu ýurtda familiýa her nesilde üýtgap durýar.

ÇAGALAR

Dünýäde iň uly kebelek Şa zenan Aleksandranyň guş kebelekleri (Ornithoptera alexandrae) bolup, ganatynyň uzynlygy 27 santimetr ýetýär.

MATERIKLERIŇ ADY NÄDIP ÝÜZE ÇYKYPDYR?

Dünýä kartasyna seredenimizde Ýer şarynyň 6 bölekden ybaratdygyny görjüäris. Dünýäniň nädip ma-teriklere bölünendigi we bu yklymlaryň häzirkí atlarynyň nädip ýüze çykandygy hemmeleri gyzyklan-dyrgan sowallaryň biri bolsa gerek. Bu sowal geograflaryň we syýahatçylaryň hem ünsüni özüne çekjür. Materikleriň atlary köp asyrlık taryhy, medeni we syýasy ösüşiň netijesinde emele gelipdir. Gadymy Wa-wilonda çyzylan ilkinji kartalara esaslanýan Ýer şarynyň häzirkí zaman kartasynda 4 umman, 195 ýurt, 3 milliiondan gowrak derýa, 50-den gowrak deňiz we 1 million 2 müň töweregi dag bar. Ýewraziýa, Afrika, Günorta Amerika, Demirgazyk Amerika, Awstralýa we Antarktika yklymlarynyň atlary diňe bir geogra-fik açyşlary bilen baglanysykly bolman, halklar, dil we dini ynançlar bilen hem baglanysyklydyr. Eýsem, materikleriň ady nädip ýüze çykdy?

ÝEWROPA. Ýewraziýanyň bir bölegi bolan «Europe» iň gadymy sözleriň biri bolup, ilkinji ula-nulyşyna biziň eýjämymyzdan öňki VI asyrdan grek akyl-dary we şahyry Gomeriň aýdymalarynda duş gelmek bolýar. Ýewropa sözi grekleriň Apollon huda-ýyna bagyşlanan senasynda hem agzalýar. Sözüň gelip çykyşy takyk bolmasa-da, Ýewropa barada birmäçe çaklamalar bar. Çaklamalaryň birinde akkad dilindäki «erebu» (çümmek, günbatara düşmek) sö-zünden gelip çykandygyny öňe sürülýär. Ýewropanyň Aziýanyň günbatarýnda ýerleşmegi bu çaklamany goldaýar. Beýleki bir çaklama görä, Ýewropanyň adynyň «eurys» (giň), «ops» (ýüz) diýen grek sözle-rinden emele gelendigi bellenilýär.

AZIÝA. Ýewraziýanyň ilkinji bölegi bolan Aziýa yk-lymynyň adynyň akkad dilindäki «asu» (dogulmak, diretme) sözünden gelip çykandygyny çaklanýlýar. Bu çaklama Aziýanyň gündogarda ýerleşýändigini, Günüň ilkinji dogýan ýeridigi bilen baglanysyklydyr. Irki dö-würlerde grekler Ýeri üç esasy sebite: Ýewropa, Aziýa we Liwiýa (Afrikanyň demirgazyk bölegi) bölüpdirler. Bu garaýyş ulyly taýdan dogry bolmasa hem, grekler Ýer şaryny şeýle göz önüne getiripdirler.

AFRIKA. Dünýäniň iň yssy materiginiň adynyň gelip çykyşy takyk belli däl. Gadymy grekler de-mirgazyk Afrikany «Liwiýa» diýip atlandyrypdyrlar. Rimliler bolsa Tunisiň töweregindäki ýertlere Afrika diýip at beripdirler. «Afrika» sözünüň arap dilindäki «uzak ýer» diýen sözden gelip çykandygyny bellenil-ýär. XVII asyrdan ýewropalylaryň bu materigi öwren-megi bilen kartalarda Afrika yklymy peýda bolýar.

AMERIKA. Ýewropalaryň ilkinji gezek Ameri-ka aýak basanlarynda ol ýerde müňlerçe ýyl bäri

ýaşap gelýän ýerli ilatny bardygyny görjüärler. Bu materik dürlü halklar tarapyndan dürlüçe atlandy-rylýar. Kristofer Kolumbyň açyşlaryndan soň, ital-ýan söwdagäri Amerigo Wespuççi 1501-nji ýylda bu yklyma barýar. Nemes kartografy Martin Wald-zemüüller karta çuzaýanda bu materigi Amerigo-nyň hormatyna «Amerika» diýip atlandyryar.

AWSTRALIÝA. Rimliler bu materigi «terra aust-ralis incognita» (näbelli günorta topraklar) diýip at-landyryýarlar. 1644-nji ýylda bu yklyma «Täze Gol-landiýa» diýip at berýärler. XIX asyryň başynda kapitan Metýu Flinders bu materigiň «Awstralýa» diýlip atlandyrylmany baradaky pikirini öňe sürýär.

ANTARKTIDA. 1820-nji ýyllarda sowuk yk-lymy ilkinji bolup rus barlagçylary öwrenýärler. XIX asyrdan bu materik «Ultima», «Antipodea» ýaly sözler bilen atlandyrylýar. 1880-nji ýylda şotlan-diýaly kartograf Jon Jorj Bartolomýu bu materi-gi kartada ýerleşdirip, Arktika diýip atlandyryar. «Arktika» grekçe «arktos» sözünden gelip çykyp, «aýy» diýen manyny berýär. Şeýlelik bilen, An-tarktida demirgazygyň tersi bolan günorta polýu-syň adyna öwrülýär.

Tebigatyň bezegi

Gülli meýdany halaýan mör-möjekleriň biri hem kebelekdir. Ýer ýüzünde kebelegiň 17 müň 500-den gowrak görnüşi bar. Bu owadan we kiçik jan-darlaryň käbiri bary-yogy bir gün ýaşaýan bolsa, 11 aýlap uzak ýaşaýan görnüşleri hem bar. Dünýäde iň uly kebelek Şa zenan Aleksandranyň guş kebelek-leri (Ornithoptera alexandrae) bolup, ganatynyň uzynlygy 27 santimetr ýetýär. Iň

kiçi kebelek Günübatar pigma mawy kebelegi (Brephidium exilis) bolup, 12-20 millimetre ýetýän ganaty bar. Kebelekleriň köp görnüşiniň reňki we ganatyndaky nagyşlary ýaşa-ýan ýeriniň tebigatyna görä üýtgap durýar. Bu owadan mör-möjekleriň daşky howplardan goranmagyna ýardam edýär. Bu jandarlaryň nokat ýalyjak agzy bolup, täsin ýagdaýda iğmitlenýärler. Kebelekler gözünüň aşagyndaky towlanyp duran inçe-jik murtly bilen güllerini suwuny we şiresini sorýarlar. Çeper edebiýatda perwana diýlip atlandyrylýan bu jandarlary gül-leriň şiresiniň tagamyny aýagy bilen duýýarlar. Adatça, perwanalaryň köpüsi ilki aýagy bilen güllüň şiresini dadyp görjüärler. Eger halasalar, güllüň şiresini holtumy (murtly) bilen sorýarlar.

Kebelekler gije we gündiz hereket edýän iki topara bölünýärler. Bu mör-möjekle-riň ýagtyda we garaňkyda uçmagy iğmitleniş aýratynlyklaryna laýyklykda üýtgap durýar. Adatça gije uçýan kebelekleriň göwresi uly bolup, ys almakda we eşitmekde duýgur bolýarlar. Gijesine awa çykyan kebelekler 5 kilometr uzaklykdan güllüň ysy-ny alyp biljüärler. Gündizine uçýan kebelekler kiçi hem-de ejiz bolup, o diýen duýgur bolmaýarlar. Şeýle hem pessaýlap, haýal uçýarlar. Şol sebäpli gündizine gülli äda ýorunýaly meýdanda uçup ýören kebelekleri aňsatlyk bilen tutup bolýar.

Kebelekleriň käbir görnüşi edil guşlar ýaly uzak aralyga uçup biljüärler. Hatda guş-lar ýaly, guşlamaga gidýän görnüşleri hem bar. Bular uzak ýaşaýan kebelekler bo-lup, uzyna dolanyp gelýänçä birmäçe nesil çalyşýar. Kebelekleriň hem beýleki mör-möjekler ýaly guş ukusyna gidýän görnüşleri bar. Owadan jandarlaryň içinde zäherli görnüşleri hem bolup, bu kebelekler, esasan, Afrikada we Amerikada duş geljüär.

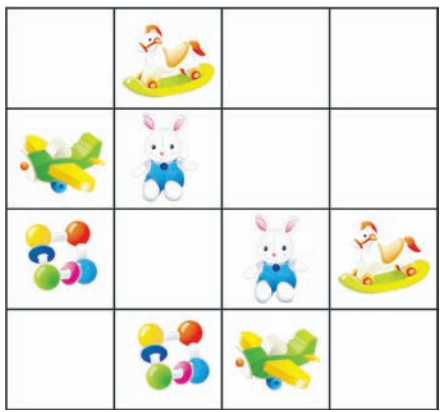

7 tapawudy tapýň!

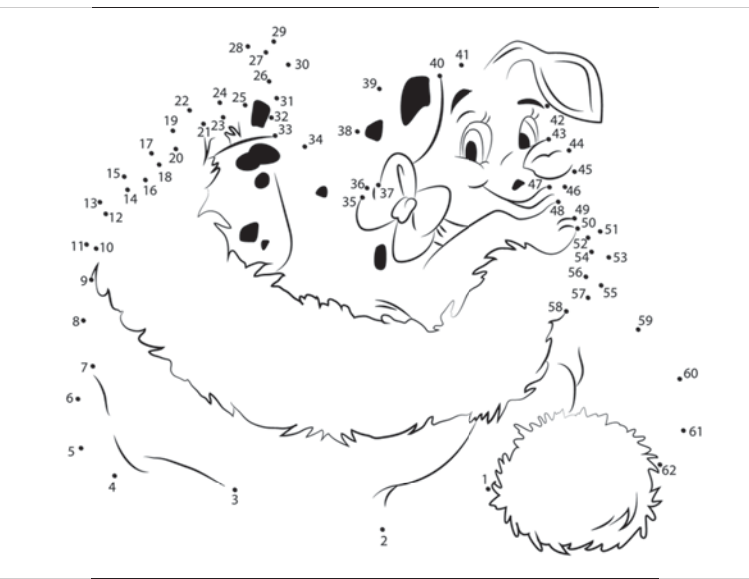

Şekilli sudoku

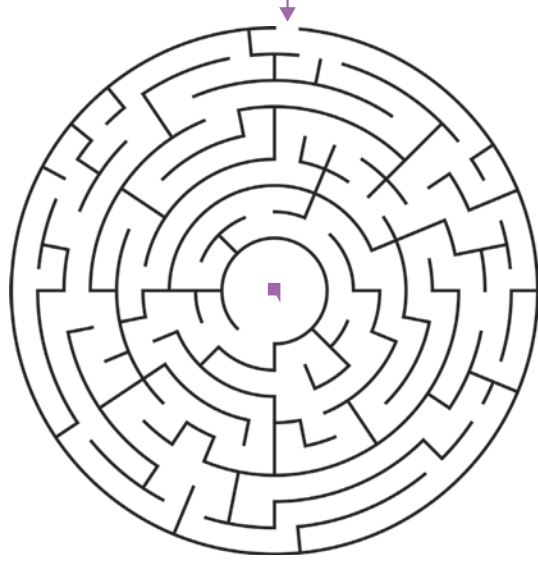
Şekiller öýjükleriň içine ýerleşdirilende dikligine we keseligine biri-birine gabat gelmeli däl. Ýagny bir şekil iki gezek gaýtalanmaly däl.

Sanlary birleşdirip, şekili reňkläň!

Labirint

Gyzykly pursat

78-nji KANN FILM FESTIWALY

Kino sungatynyň iň abraýly festiwalı hasaplanýan Kann film festiwalı 78-nji gezek geçiriler. 13-24-njy maý aralygynda guraljak festiwalda baş baýraga dalaşgär filmle-riň sanawy mälim edi-ldi. Jemi 19 film «Altyn palma» baýragyna dalaşgär görkezildi. Olaryň arasynda Ari Aster, Jafar Pa-nahı, Riçard Link-leýter, Wes Anderson, Ýoakim Trier, doganlar Žan-Pier we Luk Dardenler ýaly meşhur režiss-ýorlaryň täze filmleri bar.

Žuliett Binoş

lim ediler. Festiwal 13-nji maýda Ameli Bonniniň «Sag bol» (Bye Bye) atly komediýa filminiň ilkinji görkezilişi bilen açylar.

Festiwalyn dowamynda
ussat aktýor Robert De Ni-
ro «Altyn palma» hormat
baýragy bilen sylaglanar.
Şol bir wagtyň özünde
režissýor Todd Haý-
nese-de «Carrosse
d'Or» hormat baýra-
gy berler.

Festiwalyn çä-
gingde birnäçe «Altyn kamera»
(Caméra d'Or), «Kritiklerin hep-
deligi» (Critics' Week) ýaly bö-
lümter bolup, olaryň hersi aýra-
tynlykda bellige alynýar. «Altyn
kamera» bölümünde bäsleşige
alnan filmlere baha berjek emin-
ler toparuna italiýaly režissýor

hem-de aktrisa Alis Rowraher, Kritikleriň hepdeligi bölümü üçin saýlanan filmleriň emirlerine-de ispaniýaly režissýor Rodrigo Sorrogoýen ýolbaşçylyk eder.

Festiwalyň çäginde Skarlett Ýohanssoneyň ilkinji režissýorlyk

Robert de Niro

işi bolan «Beyik Elenor» (Eleanor the Great) filminiñ «Başqaça qarayıyş» (Un Certain Regard) bölümünde, «Yerine üterip bolmajak missiüa» (Mission: Impossible – The Final Reckoning) filminiñ täze nusqası bolsa üaryşdan daşqarı qörkeziler.

Festiwalda baş baýraga dalaşgär filmler:

○ **«Alfa» (Alpha)** – Žulija Dukurno – Fransiya, Belgiya; ○ **«137-nji dosýe» (Dossier 137)** – Dominik Moll – Fransiya; ○ **«Respublikanyň bürgütleri» (Eagles of the Republic)** – Tarik Saleh – Şwesiya, Fransiya, Daniya, Finlandiya; ○ **«Eddington» (Eddington)** – Ari Aster – ABŞ; ○ **«Fuori» (Fuori)** – Mario Martone – Italiya, Fransiya; ○ **«Sesiň taryhy» (The History of Sound)** – Oliver Hermanus – ABŞ, Birleşen Patşalyk; ○ **«Ýönekeý tötänlik» (It Was Just an Accident)** – Jafar Panahi – Eýran, Fransiya; ○ **«Geniý» (The Mastermind)** – Kelli Rayhardt – ABŞ, Birleşen Patşalyk; ○ **«Täze tolkun» (Nouvelle Vague)** – Riçard Linkleýter – Fransiya; ○ **«Finikilerň shemasy» (The Phoenician Scheme)** – Wes Anderson – ABŞ, Germaniya; ○ **«Renuar» (Renoir)** – Çie Hayakawa – Yaponiya, Fransiya, Singapur, Filippinler, Indoneziya; ○ **«Romeriya» (Romeria)** – Karla Simon – Ispaniya, Germaniya; ○ **«Syry aňawuçy» (O Agente Secreto)** – Kleber Mendonsa Filho – Braziliya, Fransiya; ○ **«Duýgucu çyllygyň gymmaty» (Affeksjonsverdi)** – Yoakim Trier – Norwegiya, Fransiya, Germaniya, Daniya, Şwesiya, Birleşen Patşalyk; ○ **«Sirat» (Sirat)** – Oliwer Laşe – Ispaniya, Fransiya; ○ **«Ýykylşyň sesi» (In die Sonne schauen)** – Maşa Şilinski – Germaniya; ○ **«Ikki prokuror» (Dwa prokurora)** – Sergeý Loznisa – Latwiya, Fransiya, Germaniya, Niderlandlar, Rumyniya, Litwa; ○ **«Yaş ejeler» (Jeunes meres)** – Žan-Pier we Luk Dardenler – Belgiya; ○ **«Körpe gyz» (La petite dernière)** – Hafsiya Herzi – Fransiya, Germaniya.

GARAŞYLÝAN FILMDE ÝYLDYZLAR SURATA DÜŞER

 Kino müşakdalarynyň sabyrсызlyk bilen garaşyn «Avengers: Dooomsday» filminiň kastjygy belli boldy. «Marvel Studios»-yň täze ekran eserine ozaldan belli bolşy ýaly, doganlar Jou we Antoni Russolar režissörlük işleri ederler. Bilşilijň ýaly, olar «Avengers: Infinity War» hem-de «Avengers: Endgame» filmlerinde suratda düşürilpdirler. Täze filme «Marvel»-iň kinematografik älemine Robert Dawni Junior hem dolanyp, ol bu gezek Demir adamyň däl-de, otirisatel gahryman «Doctor Doom»-yň keşbini janlandyran. «Marvel»-iň kinematografik äleminde ozaldan bäri Toruň keşbini janlandyryşy Kris Hemswort, Lokiniň keşbindäki Tom Hiddelstoun, täze Kapitän Amerikanyň keşbindäki Antoni Me-ki, Winter Soldier-iň keşbindäki Sebastian Stan, Ant-Manyň keşbindäki Pol Rudd dagy bu kino-da-da suratda düşerler. Olaryň hataryna «X-Men» filmleriniň gahrymanlary janlandyryşy Patrik Ştýuward (Professor X), Iýn MakKellen (Magneto), Jeyms Marsden (Cyclops) hem-de Rebekka Romiýn (Mystique) dagy hem goşular. Şol bir wagtyň özünde «X2: X-Men United» filminiň ýyldyz Alan Kamming (Nightcrawler), şeýle-de Kiki Grammer (Beast), «Deadpool&Wolverine» filminde Gambit-iň keşbine suratda düşen Çan-

(Invisible Woman), Ýosef Kuinn (Human Torch), Ebon Moss-Bahrah (The Thing), öňümizdäki günlerde ekranlara çykjak «Thunderbolts*» filmi-

nin kastinginden Florens Pýu (Yelena Belova), Dewid Harbor (Red Guardian), Wayvatt Russell (U.S. Agent), Hanna Jon-Kamen (Ghost), soyul «Bob»-y janlandyryan Lýuwis Pullman, «Gara Pantera: Wakanda hemişelik» (Black Panther: Wakanda Forever) filmiňi ýyldyz, yaş aktrisa Letitia Rayt (Black Panther), Winston Dýuk (M'Baku), Tenoh Huerta Mehia (Namor), Simu Liu (Shang-Chi) täze filmde orun alar. Möý adamyň keşbini ýerine ýetirýän Tom Holand-nyň ýk-balyň häzirläke belli bolman, ozalky Kapitán Amerikanyň keşbini janlandyran Kris Ewansyň hemme iň bolmanda iki «Avengers» filmiňi haýsy hem bolsa birinde surata düşmegine garaşylýar. Studiýanyň iň uly ýolbaşçysy Kewin Faygi bu ady azzalanlaryň filmdeki hemme artistler daldigini, olaryň hataryna ýene-de birnäçe ýyldyzlyň goşuljakdygyny belläp geçdi.

Soñky ýyllarda azda-kände pese geçen «Marvel» kinematografik älemiňiň abraýynyň täzeden janlandyrmagyna garaşylýan «Avengers: Doomsday» filmi 2026-nyň ýylyň 1-nji maýynda, onuň dowamy bolan «Avengers: Secret Wars» filmi-de 2027-nyň ýylyň 7-nji maýynda ekranlara çykar. Bu iki film hem «Marvel» kinematografik älemiňiň 7-nji tapgyrynyň iň esasy 2 ekran eseri bolar.

«Harry Potter» serialynyň artistleri belli bolup baslady

«Yüzükərin hökmdarı» (The Lord of the Rings) filmlerindən son fəsa bə bir köp bölümlü uly ekran esəri «Harry Potter» kinolarynyn hem serialarynyn surata düşüriljekdigy ızal habar berilirdi. Gələyda şol serialda surata düşjek artistlerñ kəbirləri məlim edildi. HBO-nyñ önumı boljak serialdşy sşnasarı «Harry Potter» eserleriniñ ızal nusgasyna görə yazylar. Serialda Jon Litgow Hogvartsyn müdiri Albus Dambldoryñ, Janet Mak-Tir düzgünleri berk berjay edşyn Minerva MakGonagallyñ, Paapa Essiedu Hogvartsyn özbuluşly mugallyñ şy Severus Sneyppñ, bellı aktyor Nik Forst Hogvartsyn şakcsy Rubeus Hagridiñ keşplerini yerine yetirirler. Teatryñ artistlerinden Lyuk Tallon bilen Pol Wytəhauz təze serialda değışiljekde, Kuirinus Kuirrelliñ hem-de Argus Filçin keşplerinde surata düşerler. Serialdşy her mövşümü «Harry Potter» kitaplarynñ bir bölümü esasında bolar. Mşyal cıñ, ilkinji mövşümü «Harry Potter we pelşse day» esasında ekranlaşdırylar.

Hazirlilke serialyñ 1-nji möwsümide surata düşjek esasy gahrymanlar belli bolman, Harriniñ, Greýnjeriñ, Wizliniñ keşplerini jandandyjak ýaş artistleri seçip almak işleri dowam edýär. Şu wagta çenli 30 müňden gowrak dalasgäriñ gatnaşandygy habar berildi.

Şu ýylyň tomsunda ekranlaşdyrylyp başlanmagyna garaşylýan serial geljek ýylyň dowamynda «Max» platformasynda ýaýlyma berler.

Oskaryň täze baýraklary

Kino älemiňiň iň uly baýragy hasaplanýan Oskar baýraklarynyň hataryna täze ugur goşuldy. Amerikan kino akademiýasy 2028-nji ýyldan, ýagny Oskar baýraklarynyň 100-nji gowşurylyş dabarasyndan başlap iň gowy

kaskadör bezeği bayrağı berler. Bu bayrağın esaslandırılmasında «The Fall Guy» filminin reżissoru Dewid Leitçin tagallısı ulduy. Karşerasına kaskadörlyk bilen başlan Leitç kaskadörçylyk guramaçysy Kris O'Hara bilen bilelikde akademiya bu ugrun bayragynyň döredilmeği barada yüz tudy. Akademiya tarapyndan: «Kino sungatynyň ilkinji gününden bäri kaskadörçylyk filmleriň aýrılmaz bölegi bolup gelýär. Tehniki we döredijilik işi talan edýän bu ugru Oskaryň hataryna goşmak bizi buýsandyryar» diýlip beýanat berildi. Şunlukda, Oskaryň baýraklarynyň sany 25-e ýetdi. Häzirkî wagtda 23 bolan ugrun hataryna geljek ýyldan başlap, iş go-w kastlano. Ҳaýwan artistler topary baýragynyň aýsowlaryndan ozal mälüm edilidil.

Şeylə-de. Oskar bilen baglanyşykly ýene bir täzelik bolup, akademiýa özüniň agzalaryndan bir zat talap edýär. Mundan soň agzalar ses berilendeňiň ol filme tomasça edendiklerini bir resminama bilen subut etmeli bolarlar. Başgaça aýdylan-da, agzalar tomasça etmedik filmleri üçin ses berip bilmezler. Akademiýa bu barada ozaldanm tagalla edýärdi. Agzalaryna tomasça etmedik filmlerinizi üçin ses bermäň diýip, aýdylýardy. Ýöne indi akademiýanyň agzalary sol ekran eserine hasa we nireda tomasça edilendigini tassyklaýan subutnamalary görkezmeli bolarlar. Akademiýa şeýle etmek bilen Oskar baýraklarynyň ses berilişiginde aç-açanlygy, adalatlý gemesiňeňi maksat edinýär.

Galyberse-de, bosgun režissýorlar üçinem ýeňillikler göz önünde tutulýar. Olar haýsy ýurda baran bolsalar, şol ýurduň adyndan iň gowy halkara film baýragyna öz kinolaryny dalasgärlişe hödüräp bilerler.

[illegible][illegible]

● **DIKLIGINE:** 1. Şekillendiriş sungatynyň görümlü şekiller döredilýän görnüşü. 2. Merkezi Amerika-da bir döwlet. 3. Aýagyny aşak güzi. 4. Eýranda bir şäher. 5. ABŞ-nyň Illinoý ştatynda bir şäher. 6. Tötynyň bir görnüşü. 8. Gyž ady. 9. Okuw dersi. 15. Milli tagam. 18. Gygmat metal. 19. Beden agzasy. 20. Orta Gündogarda gyž gory boýunça üçünji döwlet.

26-njy
KROSSWORD

23. Baharyň ilki başy. **26.** Gyz ady. **28.** Sünk ulgamy. **29.** Uly syrtmakly ýogyn ýüp. **32.** Sportuň bir görnüşi. **33.** Daşary ýurt adam ady. **34.** Gemriji jandar. **35.** Horazyň depesindäki üsti kert-kert ýasyja guzyl ösüntgi, täç.

● **KESELİĞİNE:** 7. Kyssa görnüşli ýazylan çaklaňrak çeper esir. 10. Meşhur sport egin-eşik kompaniýasy. 11. Asly bir bolan adamlar. 12. «... aldysra elden köşegin, /Bagryň bozup bozlamagyň bolarmy?» (Magtymguly Pyragy). 13. Türkmen tohum iti. 14. Oglan ady. 16. Frankiýaň paýtagty. 17. Diş bilen çalarak gysylyp, barmaklaryň ujy bilen kakylup çalyňlaryň saz guruly. 21. Süýt önümi. 22. Bakja ekini. 24. Çapadanydan uturak edilip bişirilýän çörek önümi. 25. Hoşboýuslyk çäý güli. 27. Ýaponiýaňyň köp ilatly şäherleriniň biri. 30. Döwürtejiň nesirle ýazgylusyk. 31. Jam, gap. 36. Elýaglyk (köne söz). 37. Türkijäniň bir şäheri. 38. Türkijäniň ilkinji Prezidenti. 39. Nemes suratçysy Met ... 40. Düşümleriniň biri.

Serdar DAŇATAROW,
*Türkmenistanyň Telekommunikasiýalar we
informatika institutynyň talyby.*

Paýtagtymyzda milli we guşakly alyş göreşi boýunça halkara ýaryş geçirildi

Başlangyjy 1-nji sahypada.

Başa-baş söwüş sungatynyň bu görnüşleri diňe bir sport bolmak bilen çäklenmän, eýsem, nesilden-nesle geçip gelýän döpdessurlaryň hem özboluşly beýanydyr.

Bu ýaryşyň guramачыlygy babatda Türkmenistanyň Bedenterbiýe we sport baradaky döwlet komiteti, Türkmenistanyň Guşakly görüş görnüşleri federasi-

ýasy we Bütindünýä Görüş federasiýasy tarapyndan hemmetaraplaýyn taýýarlyk işleri alynp barylýdy. Olimpiýa şäherçesinde türgenler hem-de bu abraýly ýarışa gatnaşjak her bir adam, myhmanlardyr janköýerler üçin ähli zerur şertler döredildi. Şeýle-de ýaryşyň maksatnamasynda emniler we bäsleşigi gurajylar üçin halkara okuw maslahaty geçirildi.

Dabaranýň resmi açylyşy tamamlanandan soňra, ýaryşyň maksatnamasyň

birinji görnüşü — türkmen milli göreşi boýunça 8 medal toplumy ugrunda bäsleşiklere badalga berildi. 8 agram derejesiniň ählisinde türkmen türgenleri ýeňiji boldular. Aşgymrat Amandurdyýew (57 kg çenli), Ýakup Babayew (62 kg çenli), Ýhlas Begmyradow (68 kg çenli), Agajusup Garaýew (75 kg çenli), Sylaberdi Nuryýew (82 kg çenli), Annagurban Allaberdiyew (90 kg çenli), Pälwan Gurbangeldiyew (100 kg çenli), Nurmuhamet Baýdogdyyew (100 kg-dan ýokary) altyn medala mynasyp boldular. Şeýle hem Türkmenistanyň ýygyny toparyndan Muhammetarslan Geldiyew (57 kg çenli), Atageldi Tejendurdyýew (75 kg çenli), Döwran Jumadurdyýew (82 kg çenli), Begli Hojammaýew (100 kg çenli), Öwezgeldi Berdiyew (100 kg çenli) kümüş medal, Pälwan Akmyradow bolsa (68 kg çenli) bürünç medal gazandylar.

Şeýlekde, ýaryşyň birinji gününde ýurdumyzyň ýygyny topary jemi 14 medal (8 altyn, 5 kümüş, 1 bürünç) gazandy. 2 kümüş we 3 bürünç medal bilen Gygryzstanyň topary ikinji, 1 kümüş we 5 bürünç medal bilen Owganystanyň ýygyny topary üçünji orny eýeledi. Özbegistanyň topary 3 bürünç medal, Azerbaýjanyň, Hindistanyň, Eýranyň, Mongoliýanyň toparlary bolsa hersi bir bürünç medal gazandylar.

Ýaryşyň ikinji gününde guşakly alyş göreşiniň ussatlary erkekleriň arasynda 6, zenanlaryň arasynda 4 medal toplumy ugrunda görşediler.

7-nji tapgyrda 12 gol hasaba alyndy

Futbol boýunça Türkmenistanyň çempionatynda 7-nji tapgyryň duşuşyklary geçirilip, 3 oýunda myhmanlar ýeňiş gazandy. Duşuşyklar 4-1 we 1-0 hasaplar bilen tamamlanyp, Aşgymrat Amandurdyýew (57 kg çenli), Ýakup Babayew (62 kg çenli), Ýhlas Begmyradow (68 kg çenli), Agajusup Garaýew (75 kg çenli), Sylaberdi Nuryýew (82 kg çenli), Annagurban Allaberdiyew (90 kg çenli), Pälwan Gurbangeldiyew (100 kg çenli), Nurmuhamet Baýdogdyyew (100 kg-dan ýokary) altyn medala mynasyp boldular. Şeýle hem Türkmenistanyň ýygyny toparyndan Muhammetarslan Geldiyew (57 kg çenli), Atageldi Tejendurdyýew (75 kg çenli), Döwran Jumadurdyýew (82 kg çenli), Begli Hojammaýew (100 kg çenli), Öwezgeldi Berdiyew (100 kg çenli) kümüş medal, Pälwan Akmyradow bolsa (68 kg çenli) bürünç medal gazandylar.

Şeýlekde, ýaryşyň birinji gününde ýurdumyzyň ýygyny topary jemi 14 medal (8 altyn, 5 kümüş, 1 bürünç) gazandy. 2 kümüş we 3 bürünç medal bilen Gygryzstanyň topary ikinji, 1 kümüş we 5 bürünç medal bilen Owganystanyň ýygyny topary üçünji orny eýeledi. Özbegistanyň topary 3 bürünç medal, Azerbaýjanyň, Hindistanyň, Eýranyň, Mongoliýanyň toparlary bolsa hersi bir bürünç medal gazandylar.

Ýaryşyň ikinji gününde guşakly alyş göreşiniň ussatlary erkekleriň arasynda 6, zenanlaryň arasynda 4 medal toplumy ugrunda görşediler.

soňky 2 ýyllyk çempiony «Arkadag» topary myhmançylykda «Nebitçini» Didar Durdyýewiň 77-nji minutdaky goly esasynda ýeňmege başardy. «Altyn Asyr» topary-da myhmançylykda «Merwi» oýnuň ahylarynda, has takygy, 88-nji minutda Zafar Babajanowyň geçiren goly bilen 1-0 hasabynda ýeňişe sezewar etdi.

1-nji tapgyryň galdyrylan duşuşygynda-da «Arkadag» topary öz meýdançasynda «Köpetdag» 6-1 hasabynda ýeňdi. Duşuşygyda Altymyrat An-

TÜRKMENISTANYŇ MILLI ÇEMPIONATY									
Or.	TOPARLAR	O	Ý	D	U	GOL	U		
1	«AHAL»	6	5	0	1	15-3	15		
2	«ALTYN ASYR»	6	4	1	1	7-2	13		
3	«ARKADAG»	4	4	0	0	18-1	12		
4	«ŞAGADAM»	7	3	2	2	10-10	11		
5	«NEBITÇI»	7	2	2	3	5-5	8		
6	«AŞGABAT»	6	2	1	3	8-11	7		
7	«MERWI»	7	1	1	5	3-15	4		
8	«KÖPETDAG»	7	0	1	6	4-23	1		

nadurdyýew het-trik edip, ol 53-nji, 70-nji we 86-njy minutlarda pökgini derwezä girizdi. «Arkadag» toparynyň beýleki gollaryny Didar Durdyýew (22), Begenç Akmämmadow (58) hem-de Welmyrat Ballakow (84) geçirdi. «Köpetdag» toparynyň adyndanam 74-nji minutda Didar Durdyýew tapawutlandy.

1ň kiçi hasap bilen tamamlanan duşuşyklar-

«Lester Siti» aşaky liga düşdi

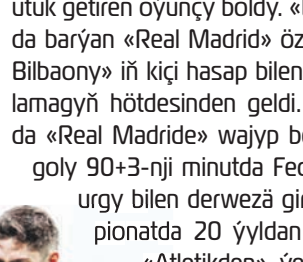
Angliýanyň çempionatynda «Arsenal» myhmançylykda «Ipswich» ýeňmeginden soň «Liwerpulyň» çempionlygy indiki tapgyra galdy. «Arsenal» myhmançylykda «Ipswich» toparyny Trossar (2), Martinelli we Nwaneriniň gol-

lary bilen 4-0 hasabynda utdy. Bu duşuşykdan soň çempionlygy indiki tapgyra galan «Liwerpul» myhmançylykda «Lester Siti» Aleksander-Arnoldyň 76-njy minutdaky ýeke-täk goly bilen 1-0 hasabynda ýeňdi. Netjede, 5 tapgyr galand, 13 utuk aratapawutlyk saklanylyp, «Liwerpul» 34-nji tapgyrda ýeňiş gazanan ýagdaýynda çempionlygyny yglan eder. Şeýle-de, öz meýdançasynda bassyr 9-njy duşuşygynda gol geçirip bilmezden utulan «Lester Siti» topary «Southempton» soň aşaky liga düşen 2-nji klub boldy.

«Barselona» bilen «Real» 90-njy minutdan soň üstün çykdy

Ispaniýanyň çempionatynda sanawyň öňdäki 3 toparynyň şu tapgyrdaky ykbalý 90-njy minutdan soň kesgittildi. Sanawyň lideri «Barselona» öz meýdançasynda «Selta» bilen duşuşyp, garşydaş-

nyň 3-1 hasabynda öňe geçendigine garamazdan, 90-njy minutdan soň geçiren goly esasynda ýeňişini bayram etdi. «Barselona» 12-nji minutda Ferran Torresiň goly bilen öňe geçse-de, myhmanlar ezber hüjümçisi Borha Igleziýaň het-trigi (15, 52, 62) esasynda 3-1 öňe saýlandy. Ýöne ruhdan düşmedik katalonlar dessine hasaby deňleşmegi başardy. 64-nji minutda Dani Ol-

HEPDÄNIŇ ESASY DUŞUŞYKLARY

25-nji aprel (anna)

Dinamo – Krasnodar (21:30)
Beşiktaş – Hataýspor (22:00)
Atalanta – Leççe (23:45)
PSŽ – Nissa (23:45)

26-njy aprel (şenbe)

Dinamo Moskwa – Zenit (16:00)
Çelsi – Ewerton (16:30)
Baýer – Augsburg (18:30)
Bawariýa – Maýns (18:30)
Rostow – Lokomotiw (18:30)
Hoffenhaým – Borussiýa D (18:30)
Kristal Palas – Aston Willa (21:15)
Spartak – SSKA (21:30)
Aýntraht – Leipsig (21:30)
Le Hawr – Monako (22:00)
Barselona – Real Madrid (01:00) – final

27-nji aprel (ýekşenbe)

Wenesiýa – Milan (15:30)
Inter – Roma (18:00)
Borrmut – M. Ýunaýted (18:00)
Liwerpul – Tottenham (20:30)
N. Forest – Man. Siti (20:30)
Ýuwentus – Monza (21:00)
Egýpspor – Galatasaraj (21:00)
Napoli – Torino (23:45)
Marsel – Brest (23:45)

PREMIER LEAGUE (33) – 27 gol

Brentford–Brighton: 4-2 (Munro 9, 48, Wissa 58, Norgo 90+5 – Webek 45+4, Milona 81), K. Palas–Borrmut: 0-0, Ewerton–Man. Siti: 0-2 (O'Railly 85, Kowacı 90+2), West Ham–Southempton: 1-1 (Bowen 47 – Ugochukwu 90+3), Aston Willa–Njukasi: 4-1 (Watkins 1, Maatzen 64, Bem 73 ö.d., Orona 75 – Şer 18), Fulham–Çelsi: 1-2 (Pino 20 – Jorg 83, Pedro Neto 90+3), Ipswiç–Arsenal: 0-4 (Trossar 14, 69, Martinelli 28, Wraneri 88), M. Yunaýted – Wulwerhempton: 0-1 (Garsibiýa 77), Lester–Liwerpul: 0-1 (Aleksander-Arnold 76), Tottenham–N. Forest: 1-2 (Rigassiot 87 – Anderson 5, Wud 16)

LA LIGA (32) – 27 gol

Espanyol–Hetafe: 1-0 (Kumbula 39), R. Walekano–Walensiya: 1-1 (Tarega 45 ö.d. – Saiki 75), Barselona–Selta: 4-3 (Torres 12, Olmo 64, Rafniya 68, 90+6 p – Iglesias 15, 32, 82), Maljorka–Leganes: 0-0, Las Palmas–Susa: 2-3 (Moro 49, Silla 66 p – Budimir 9, p, Ruben Garsibiya 34), Wiljarreal–R. Sosiedad: 2-2 (Pino 7, Ayose Peres 60 – Oyarzabal 19 p, 49), Sewiýa–Alawes: 1-1 (Fernandes 32, Dena 65), Parma–Yuwentus: 1-0 (Pellegrino 45+1), Torino–Udineze: 2-0 (Adams 39, Dembele 85)

SERIE A (33) – 19 gol

Leççe–Komo: 0-3 (Diaio 33, 90+1, Goldariga 84), Monza–Napoli: 0-1 (MakTominey 72), Roma–Werona: 1-0 (Şomuradow 4), Empoli–Wenesiýa: 2-2 (Fazzini 59, Anzorini 87 – Yebosa 68, Busio 85), Bolonya–Inter: 1-0 (Orsolini 90+4), Milan–Atalanta: 1-0 (Ederson 62), Kallari–Fiorentina: 1-2 (Pikkoli 7 – Gossens 36, Beltran 48), Jenoa–Lasio: 0-2 (Kasteliyanos 32, Dia 65), Parma–Yuwentus: 1-0 (Pellegrino 45+1), Torino–Udineze: 2-0 (Adams 39, Dembele 85)

BUNDESLIGA (30) – 31 gol

Leipsig–Holştajm: 1-1 (Şeglo 74 p – Malino 44), Hajdenhajm–Bawariýa: 0-0 (Kejn 13, Layner 19, Koman 36, Kimmiň 56), Werder–Bohum: 0-1 (Wajzer 80), Fraýburg–Hofenhajm: 3-2 (Höler 28, 57, Doan 36 – Büller 45+2, Kramariç 45+5), Mayns–Wolfsburg: 2-2 (Jä Ze Son 37, Kor 40 – Arnold 3, Wawo 89), Union Berlin–Ştutgart: 4-4 (İliç 5, 45+6, Leytle 19, Kuerfel 38 – Udwad 23, Miyo 23, Şabo 43, Führi 45+1), Augsburg–Aýntraht: 0-0, Borussiya M–Borussiya M: 3-2 (Grassi 41, Nemeça 44, Swenson 45+6 – Itakura 24, Şeger 56 p), Sankt-Pauli–Bayer: 1-1 (Buhalla 78 – Şojk 32)

PREMIYER LIGA (25) – 24 gol

Orenburg–Dinamo-Mahackala: 2-1 (Görlük 80, Rewazow 81 – Sundukow 28), Akron–Spartak: 2-3 (Dzyuba 23 p, Pesliýa-kow 28 – Bongoda 39, Džurassow 61 ö.d., Barke 90+4 p), Lokomotiw–Pari NN: 3-0 (Worobýow 45+3, Pripijajew 56, Karpuks 90+6), Krasnodar–Ahmat: 3-1 (Koroba 40, Spersjan 78 p, Lenini 80 – Melkade 32), Fakel–Rostow: 0-2 (Golenkow 30, Ku-pajew 77), Dinamo–Rubin: 3-1 (Gladýew 23, 61, Dieblo 90+9 – Bezzukow 25), Zenit–Himki: 1-0 (Gorud 22), SSKA–Kryliya Sowetow: 1-1 (Kozýa 69 – Sergejew 74 p)

Or.	TOPARLAR	O	Ý	D	U	P	U
1	Liwerpul	33	24	7	2	75-31	79
2	Arsenal	33	18	12	3	61-27	66
3	N. Forest	33	18	6	9	53-39	60
4	Njukasi	33	18	5	10	62-44	59
5	Man. Siti	33	17	7	19	64-42	58
6	Çelsi	33	16	9	8	58-40	57
7	Aston Willa	33	16	9	8	53-47	57
8	Borrmut	33	13	10	10	52-40	49
9	Fulham	33	13	9	11	48-45	48
10	Brayton	33	12	12	9	53-53	48
11	Brentford	33	13	7	13	56-50	46
12	Kristal Palas	33	11	11	11	41-45	44
13	Ewerton	33	8	14	11	34-40	38
14	M. Yunaýted	33	10	8	15	38-46	38
15	W. Hampton	33	11	5	17	49-61	38
16	Tottenham	33	11	4	18	61-51	37
17	West Ham	33	9	9	15	37-55	36
18	Ipswich	33	4	9	20	33-71	21
19	Lester Siti	33	4	6	23	27-73	18
20	Southampton	33	2	5	26	24-78	11

In köp pökgi geçirenler:	
1	Mohamed Salah (Liwerpul)
2	Erling Haaland (Manchester Siti)
3	Aleksander Isak (Njukasi)
4	Kris Wud (Nottingham Forest)
5	Brian Mbeano (Brentford)

Or.	TOPARLAR	O	Ý	D	U	P	U
1	Barselona	32	23	4	5	88-32	73
2	Real Madrid	32	21	4	5	65-31	69
3	Atletiko M	32	18	9	5	53-27	63
4	Atletiko B	32	15	12	5	49-26	57
5	Wulwerhempton	32	12	6	14	37-48	42
6	Beit	32	14	9	9	45-40	51
7	Madjorka	32	12	8	12	31-37	44
8	Selia	32	12	7	13	47-43	41
9	R. Sosiedad	32	12	6	14	32-38	42
10	R. Wallekano	32	10	11	11	35-39	41
11	Osasuna	32	9	14	9	39-46	41
12	Hetafe	32	10	9	13	31-29	39
13	Espanyol	31	10	8	13	34-48	38
14	Walensiya	32	9	11	12	34-48	38
15	Sewida	32	9	10	13	35-43	37
16	Zirona	32	9	7	16	39-51	34
17	Las Palmas	32	8	6	16	38-52	32
18	Alawes	32	7	10	15	34-46	31
19	Leganes	32	6	11	15	29-48	29
20	Wandalo	32	4	4	24	23-76	16

In köp pökgi geçirenler:	
1	Robert Lewandowski (Barselona)
2	Kilian Mapppe (Real Madrid)
3	Ante Budimir (Osasuna)
4	Oyon Sanket (Atletiko)
5	Rafniya (Barselona)

Or.	TOPARLAR	O	Ý	D	U	P	U
1	Inter	33	21	8	4	72-32	71
2	Napoli	33	21	8	4	59-25	71
3	Atalanta	33	19	7	7	66-30	64
4	Bolonia	33	16	12	5	53-37	60
5	Yuwentus	33	15	14	4	49-31	59
6	Lasio	33	17	8	8	55-43	59
7	Roma	33	16	9	8	48-32	57
8	Fiorentina	33	16	8	9	51-33	56
9	Milan	33	14	9	10	51-38	51
10	Torino	33	10	13	10	38-37	43
11	Udineze	33	11	7	15	36-48	40
12	Komo	33	10	9	14	43-48	39
13	Jenova	33	9	12	12	29-40	39
14	Werona	33	9	5	19	30-62	32
15	Parma	33	6	13	14	38-51	31
16	Kallari	33	7	9	17	33-49	30
17	Leççe	33	6	8	19	29-55	26
18	Wenesiya	33	4	13	16	27-46	25
19	Empoli	33	4	13	16	26-52	25
20	Monza	33	2	9	22	25-57	15

In köp pökgi geçirenler:	
1	Matteo Reteggi (Atalanta)
2	Moýze Ken (Fiorentina)
3	Markus Turam (Inter)
4	Ademola Lukman (Atalanta)
5	Lautaro Martinez (Inter)

№	ТОПЛАРЛАР	О	Ү	Д	У	П	У
1	БАВАРИЯ	30	22	6	2	87-29	72
2	БАЙЕР	30	18	10	2	64-35	64
3	АЙНТРАХТ	30	15	7	8	58-42	52
4	ЛЕЙПСИГ	30	13	10	7	48-38	49
5	ФРАЙБУРГ	30	14	6	10	43-47	48
6	МАЙНС	30	13	8	9	48-36	47
7	БОРУССИЯ Д	30	13	6	11	57-47	45
8	ВЕРДЕР	30	13	6	11	48-54	45
9	БОРУССИЯ М	30	13	5	12	48-46	44
10	АУГСБУРГ	30	11	9	10	33-40	43
11	ШТУТГАРТ	30	10	8	11	56-50	41
12	ВОЛЬФСБУРГ	30	10	9	11	53-47	39
13	УНИОН БЕРЛИН	30	9	8	13	30-44	35
14	САНКТ-ПАУЛИ	30	8	6	16	26-36	30
15	ХОФЕНХАЙМ	30	7	9	14	38-55	30
16	ДАЙНХАЙМ	30	6	4	20	32-60	22
17	БОХУМ	30	5	5	20	29-62	20
18	ХОЛЬШТАЙН	30	4	7	19	19-61	19

«Old Trafford»-da taryhy duşuşyk

► **UEFA Ýewropa Ligasynda çäýek finalyň jogap duşuşyklary oýnalyp, ýarym finala çykanlar belli boldy. Çäýek finalyň jogap oýunlarynyň biri taryhy wakalara baý bolup, ol futbolýň taryhyna altyn harplar bilen ýazyjak duşuşyk hökmünde hasaba alyndy.**

Myhmançylykda geçiren oýnunda soňky minutlarda öňe saýlanyp, 90-njy minutdan soňam ýeňiş elden gideren «Manchester Ýunaýted» jogap duşuşygynnda

taryhy ýeňiş gazandy. Fransiýanyň «Lion» toparyny kabul eden iňlis kluby 1-nji ýarymda — 10-njy minutda Manuel Ugarteniň hem-de 45+1-nji minutda Diogo Dalotyň gollary bilen 2-0 hasabynda öňe saýlandy. Ýöne 2-nji ýarymda «Lion» hasaby deňleşmegi başardy. 71-nji minutda Tolisso hem-de 78-nji minutda-da Taliafiko tapawutlandy. 89-njy minutda «Lion» Tolisso gyzyl kart alyp, meýdançadan çykaryldy. Netijede, 1-nji duşuşygyň hasaby gaýtalanyp, ýeňiji goşmaça wagtda kesgitlenmeli boldy. 105-nji minutda «Lion» 1 oýunçy kemdigine garamazdan, Matias Şerkiniň goly bilen öňe saýlandy. Ol 1-nji duşuşygyň ahyrýnda-da hasaby deňläpdi. 110-njy minutda Aleksander Lakazett 11 metrlik jerime urgusyny dürs urup, aratapawudy 2 gola çykardy. Ýöne ruhdan düşmedik mankunanlar 114-nji minutda Bruno Fernandesiň 11 metrlik jerime urgusyndan salan goly bilen az-owlak umytlandy. Hüjümlerini hasam artdyran «Manchester Ýunaýtediň» ýaş ýyldyzy Maýnu 120-nji minutda hasaby deňledi. 120+1-nji minutda bolsa «Ýunaýtediň» belli goragçysy Maguayr iňlis klubuny 5-4 hasabynda öňe saýlady. Galan minutlarda bolsa «Lion» gol geçirmek başartmady. Netijede, akyly syg-majak bu oýundan soň, umumy hasapda 7-6 öňe geçen «Manchester Ýunaýted» ýarym finala adyny ýazdyrdy. Bu oýun ýaryş Ýewropa Ligasy adyny alandyndan soň iň köp gol geçirilen duşuşyk boldy (9 gol).

UEFA-nyň ýaryşlarynda ilkinji gezek ýarym finala çykdy

► Çäýek finalyň jogap duşuşygynnda Norwegiýadaky oýunda «Bude-Glimt» toparýndan 2-0 hasabyn gellen «Lasio» kluby Rimde esasy wagtda umumy hasaby deňleşmegi başardy. 21-nji minutda Kastelýanosyň goly bilen öňe geçen italyanlar 90+3-nji minutda Nosliniň goly esasynda ýaryşda galmagyň hötdesinden geldi. Umumy hasapdaky deňligi bozmak üçin goşmaça berlen 30 minutda-da «Lasio» bir gol geçirip, hasam arka-

ýynlaşdy. Şol goly 100-nji minutda Dia derwezä girizdi. Ýöne ruhdan düşmedik demirgazyklylar 109-njy minutda Helmerseniň goly bilen duşuşygyň wagtynyň hasam uzalmagyna sebäp boldy. 3-1 hasabynda «Lasio-nyň» ýeňşi bilen tamamlanan hem bolsa 2 oýna seredeniňde, deňlik saklanyp galdy (3-3). Oýundan soňky 11 metrlik jerime urgularynda «Bude-Glimt» topary 3-2 hasabynda öňe geçdi we ýarym finala çykmagy başardy. «Bude-Glimt» topary erkekleriň arasyndaky UEFA-nyň ýaryşlarynda ýarym finala çykan ilkinji norweg kluby hökmünde taryha girdi.

Angliýanyň «Tottenham» topary myhmançylykda «Aýntrahtdan» 1-0 hasabynda üstün çykdy. Duşuşykda ýeke-täk goly 43-nji minutda 11 metrlik jerime urgusyndan Dominik Solanke geçirdi. Şunlukda, 2 oýnuň netjesi boýunça 2-1 hasabynda öňe geçen «Tottenham» topary adyny ýarym finalçy boldy.

Bir hepde öň Glazgoda golsuz tamamlanan duşuşygyň rewanş oýnunda «Atletik» topary Bilbaoda «Reýnjersi» 2-0 hasabynda ýeňişe sezewar etdi. Çekeleşikli geçen oýunda ispan toparynyň gollaryny Oýan Sanset (45+4 p) bilen Niko Williams (80) öz atlaryna ýazdyrdylar. Şeýlelikde, 2-0 hasabynda ýeňiş gazanan «Atletik Bilbao» ýarym finala çykdy.

«Çelsi» ýenilse-de, ýoluny dowam edýär

► UEFA Konferensiýa Ligasynda çäýek finalyň jogap oýunlarynda Warşawada «Legiýany» 3-0 hasa-

bynda ýeňen «Çelsi» öz meýdançasynnda polýak klubundan 2-1 hasabynda asgyn geldi. Ýöne muňa garamazdan, umumy hasapda 4-2 öňe saýlanan londonlylar ýarym finala çykmagy başardy. Ýeňiş gazanan «Legiýanyň» gollaryny 10-njy minutda 11 metrlik jerime urgusyndan Pekart bilen 53-nji minutda Kapuadi geçirdi. Şu möwsümde ilkinji gezek utulan «Çelsiniň» ýeke-täk goluny bolsa 33-nji minutda Kukureliýa derwezä girizdi. «Fiorentina» myhmançylykda Sloweniýanyň «Selyş» toparyny 2-1 ýeňipdi. Ýöne jogap duşuşygy italyanlar üçin ýeňil geçmedi. Duşuşyk 2-2 hasabynda deňlikde gutaryp, ýer eýeleriniň gollaryny Mandragora

(37) bilen Moýza Ken (67) geçirdi. 2-1 hasabynda öňe saýlanan «Selyş» toparynyň adyndan bolsa Matko (54) bilen Nemanic (65) tapawutlandy. «Fiorentina» bu ýaryşda bassyr 3-nji gezek ýarym finala çykdy.

Ilkinji gezek iň gowy 4 toparyň biri boldy

► Öz meýdançasynnda «Ýagelloniýa Belostok» toparyny 2-0 hasabynda utan «Betis» myhmançylykda deňme-deň oýnady. Ýer eýeleri Bakambunyň 78-nji minutdaky goluna 81-nji minutda Çurlinowyň goly bilen jogap berdi.

1-nji oýunda öz meýdançasynnda 1-0 hasabynda asgyn gelen Şweşiýanyň «Ýurgorden» topary myhmançylykda Awstriýanyň paýtagtyny Wenanyň «Rapid» toparyny esasy wagtda 2-1 ýeňdi. Goşmaça wagtda-da 2 gol salan «Ýurgorden» 4-1 hasabynda ýeňişini baýram etdi (Danielson 42 p, Kosugi 77, Gulliksen 93, 105 — Une 45+1 ö.d.) we edil «Betis» ýaly UEFA-nyň ýaryşlarynda ilkinji gezek ýarym finala çykdy.

Ýarym final oýunlary 1-8-nji maýda oýnalar

► UEFA Ýewropa Ligasynda ýarym finalda «Tottenham» bilen «Bude-Glimt», «Atletik Bilbao» bilenem «Manchester Ýunaýted» toparlary duşuşar. 1-nji duşuşyklar 1-nji maýda, jogap oýunlary-da 8-nji maýda oýnalar. Ýeňiş gazanan iki topar 21-nji maýda Bilbaodaky finalda öзара duşuşarlar.

UEFA Konferensiýa Ligasynda ýarym finalda «Betis» bilen «Fiorentina» hem-de «Ýurgorden» bilenem «Çelsi» duşuşar. Duşuşyklar 1-nji we 8-nji maýda oýnalar. Ýaryşyň finaly 28-nji maýda Polşanyň Wroslaw şäherinde geçiriler.

Ýewropa Ligasynda

1/2 finalyň jogap oýunlary:

Manchester Ýunaýted – Lion: 4-3 (2-2)

/Ugarte 10, Dalot 45+1, Fernandes 114 p, Maýnu 120, Maguayr 120+1 – Tolisso 71, Taliafiko 78, Şerki 105, Lakazett 110 p/

Atletik Bilbao – Reýnjers: 2-0 (0-0)

/Sanset 45+4 p, Niko Williams 80/

Aýntraht – Tottenham: 0-1 (1-1) /Solanke 43 p/

Lasio – Bude-Glimt: 3-1 g.w. 2-3 p (0-2)

/Kastelýanos 21, Noslin 90+3, Dia 100 – Helmersen 109/

Konferensiýa Ligasynda

1/2 finalyň jogap oýunlary:

Ýagelloniýa Belostok – Betis: 1-1 (0-2)

/Çurlinow 81 – Bakambu 78/

Fiorentina – Selye: 2-2 (2-1)

/Mandragora 37, Ken 67 – Matko 54, Nemanic 65/

Çelsi – Legiýa Warşawa: 1-2 (3-0)

/Kukureliýa 33 – Pekart 10 p, Kapuadi 53/

Rapid Wena – Ýurgorden: 1-4 g.w. (1-0)

/Une 45+1 ö.d. – Danielson 42 p, Kosugi 77, Gulliksen 93, 105/

Angliýadan 4, Ispaniýadan 3 klub galdy

► UEFA-nyň ýaryşlarynda ýarym finalyň duşuşyklaryna geljek hepde badalga berler. Has takygy, 29–30-njy aprelde Çempionlar Ligasynyň, 1-nji maýda-da Ýewropa hem-de Konferensiýa Ligalarynyň ýarym finalynyň 1-nji duşuşyklary geçiriler.

UEFA-nyň 3 ýaryşynda häzirkki wagtda 12 klub galyp, şolaryň 4-si iňlis toparlarydyr. Her ýaryşda-da topar bolan Angliýanyň 2 kluby Ýewropa Ligasynyň kubogy ugrunda bäsleşýär («Arsenal» — «Tottenham», «Manchester Ýunaýted» — «Çelsi»). Ispaniýadan 3 topar galyp, olaryň hersi 1 ýaryşda wekiliçlik edýär («Barcelona» — «Atletik Bil-

bao» — «Betis»). Italiýalardan 2 klub ýaryşy dowam edip, olaryň geçen möwsümde çempionlyk gazanan ýaryşy Ýewropa Ligasynda toparlary galmady («Inter» — «Fiorentina»). Fransuzlaryň diňe 1 kluby galan bolsa (PSŽ). Ýewropanyň öňdebaryjy 5 çempionatynyň biri hasaplanýan «Bundesligadan» wekiliçlik edýän toparlar üçin ýaryş bu möwsümde ir tamamlandy. Skandinaw ýurtlarynyň 2-sinden — Norwegiýa («Bude-Glimt») bilen Şweşiýadan («Ýurgorden») 1 topar ýarym finala çykyp, UEFA-nyň ýaryşlarynda ilkinji gezek bir norweg topary iň gowy 4 klubuň hataryna goşuldy.

«Laureus» baýraklarynyň ýeňijileri mälim edildi

► Sport älemiňiň Oskary hasaplanýan «Laureus» baýraklarynyň bu ýylky gowşurylyş dabarasy

Ispaniýanyň paýtagty Madridde geçirildi. «Laureus» akademiýasy tarapyndan guralýan bu çäre 26-njy gezek geçirilip, ýylyň erkek türgeni diýlip şweşiýaly ýeňil atletikacy Armand Duplantis saýlandy. Soňky 1 ýylyň dowamynda ençeme gezek dünýä rekordyny täzelän syrykly bökmegiň ussady bu baýraga ilkinji gezek laýyk görüldi. Ýylyň zenan türgeni baýragy amerikalý gimnastikacy Simona Baýtza gowşuryldy.

Ol bu hormata 2017-nji, 2019-njy we 2020-nji ýyllardan soň 4-nji gezek mynasyp görüldi. Ýylyň topary diýlip, Ispaniýanyň «Real Madrid» futbol kluby saýlandy. Ýylyň ösüş görkezzen türgeni baýragyna «Barcelona» klubunyň futbolçysy Lamin mynasyp boldy. Braziliýaly gimnastikacy zenan Rebeka Andrade ýylyň gaýdyp gelşi baýragy bilen saýlandy. Hytaýly Szyan Ýuyan ýylyň paralim-piýa türgeni diýlen ugurda «Laureus» heýkeljiginiň eýesi boldy. Ýylyň «Action» türgeni hökmünde-de britaniýaly welosportçy Tom Pidkok saýlandy.

Adaty möwsümiň täsin statistikalary

► NBA-da adaty möwsüm tamamlanyp, häzirkki wagtda pleý-off duşuşyklary ýokary depginde dowam edýär. 82 oýunlyk adaty möwsümde birnäçe täsin statistikalary hasaba alyndy.

bilen tamamlap, NBA-nyň taryhnda şeýle statistika görkezzen 3-nji basketbolçy boldy. 3 gezek möwsümiň iň öňde oýunçysy saýlanan Ýokiçden öň Oskar Robertson bilen

Rassell Westbrook şeýle statistikalara eýe bolupdy. Serbiýaly oýunçy 1969/70 möwsüminden bäri adaty möwsümde şu utuk, ribaunt hem-de asist görkezijilerinde öňdäki üçlüge düşen ilkinji basketbolçy hökmünde hasaba alyndy.

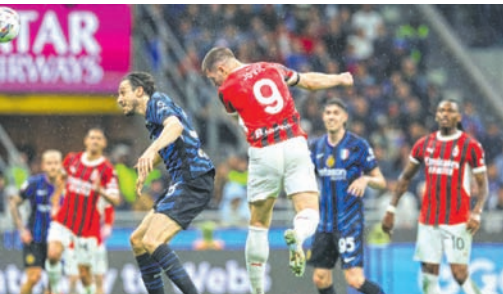
«Los Anjeles Leýkersiň»

meşhur ýyldyzy LeBron Jeýms adaty möwsümi we pleý-offlary hasaba alanyňda, 50 müň utukdan geçen ilkinji basketbolçy boldy. Şeýle-de, ol 40 ýaşdan soň bir duşuşykda 40-dan köp utuk geçirip, Maýkly Jordanyň rekordyny gaýtalady. Ol 40 ýaşdan soň birnäçe duşuşykda «triple-double» görkezijiler gazanan ilkinji basketbolçy boldy. Galyberse-de, LeBron Jeýms ogly Bronni bilen bilelikde NBA-da çykyş eden ilkinji ataly-ogul oýunçylary diýlip bellendi.

Adaty möwsümiň iň köp utuk geçiren oýunçysy, «Oklahoma Siti Tanderiň» ýyldyzy Şeý Gilzes-Aleksander boldy. Ol 32 ýaş 32,7 utuk geçirdi. «Oklahoma Siti Tander» topary adaty möwsümde iň köp ýeňiş gazanan klub boldy (68 ýeňiş, 14 ýeňiş).

«Milan», «Galatasaray», «Sporting» hem-de «Benfika» kubok ýaryşlarynda finala çykdy

► Italiýanyň Kubogy ýaryşynda (Coppa Italia) ilkinji finalçy «Milan» topary bolup, olar derbide şäherdeşi «Inter» myhmançylykda 3-0 hasabynda utdy. «Milana» uly hasap bilen ýeňiş getiren gollary Luka Ýowiç (36, 49) bilen Tijani Reýnders (85) geçirdi. 1-nji du-

şuşyk 1-1 hasabynda deňlikde tamamlanypdy. «Milan» şu möwsümde «Inter» bilen geçiren ýeke duşuşygynnda-da ýeňilmedi (3 ýeňiş, 2 deňlik). «Milan» «Interi» bir möwsümde 3-nji gezek 3 oýunda ýeňmegi başardy (1971/72, 2004/05, 2024/25). Şunlukda, 2003-nji ýyldan bäri bu kubogy gazanyp bilmän gelýän «Milan» 7 ýyldan soň finala çykdy. «Milanyň» finaldaky garşydaşy «Bolonýa» ýa-da «Empoli» bolar. «Bolonýa» 1-nji oýunda 3-0 hasabynda ýeňiş gazanypdy. Final duşuşygy 14-nji maýda oýnalar.

Türkiýäniň Kubogy ýaryşynda (Türkiye Kupası) «Galatasaray» topary 6 ýyldan soň finalda oýnamaga hukuk gazandy. 18 ýeňiş bilen kubogy iň köp gazanan «Galatasaray» topary

ýarym finalda myhmançylykda «Konýaspor» 5-1 hasabynda üstün çykdy. Duşuşykda stambulýlaryň gollaryny Osimhen (26), Torreira (42), Şallai (47, 53) hem-de Yusuf Demir (90+1), ýer eýeleriniň ýeke-täk pökgüsini bolsa Pedrinio (53) geçirdi. «Galatasaray» 14-nji maýda oýnaljak finalda «Trabzonspor» ýa-da

«Göztepe» bilen duşuşar.

Portugaliýanyň Kubogy ýaryşynyň (Taça de Portugal) finalynda Lissabonyň 2 topary öзара güç synanyşar. Ýarym finalda «Sporting» topary «Rio Ave» toparýndan 2-nji oýunda-da üstün çykmagy başardy (2-1). Lissabonlylaryň gollaryny Inasio bilen Gökoreş geçirdi. «Sporting» 1-nji oýunda 2-0 hasabynda ýeňipdi. Myhmançylykda 4-nji liganuň wekili «Tirsense» toparyny 5-0 hasabynda ýeňen «Benfika» öz meýdançasynnda jogapsyz 4 gol geçirdi. «Luž» stadionyndaky oýunda gollary Antonio Silwa, Baýgrami, Belotti hem-de Barreiro derwezä girizdi. «Benfika» bilen «Sporting» toparlarynyň arasyndaky final, Lissabon derbisi finaly 25-nji maýda oýnalar.

92 ýyldan soň gazanylan ilkinji kubok

► Niderlandlaryň Kubogy (KNVB Cup) ýaryşynda taryhy waka boldy. Has takygy, «Go Ehed Igliz» topary taryhy çempionlyk gazandy. Taryhynda 1965-nji ýyldan soň 2-nji gezek finala çykan ýurduň Dewenter şäheriniň kluby jemleýji duşuşykda «AZ Alkmaar» bilen duşdy. Rotterdamdaky «De Kuip» stadionynda oýnalan finalyň 1-nji ýarymy golsuz geçip, 54-nji minutda 11 metrlik jerime urgusyny dürs uran Troy Parrott alkmaarlylary öňe saýlady. «Go Ehed Igliz» topary bu gola 90+9-njy minutda Mats Deijliň 11 metrlik jerime urgusyndan salan goly bilen jogap berdi. Goşmaça

Olar şu wagta çenli Niderlandlaryň Kubogyny 4 gezek gazanypdy. Bu kubogy iň köp «Aýaks» (20), «Feýenoord» (14) hem-de PSW (11) toparlary eýelediler.

Магазин запчастей для бытовой техники

РЕАЛИЗУЕМ:

- ✓ фреон для автомобильных кондиционеров;
- ✓ фреон для холодильников и кондиционеров всех марок;
- ✓ моторкомпрессоры для сплит систем и оконных кондиционеров всех марок;
- ✓ моторкомпрессоры и электродвигатели для бытовых, витринных и промышленных холодильников;
- ✓ электродвигатели для пылесосов;
- ✓ запасные части для стиральных машин.

Тел.: 96-07-67, (865) 09-57-67, (863) 30-81-01.

h/k 10122504908

Abuna – 2025

ZAMAN

INTERNATIONAL MEDIA
TÜRKMENISTAN

«Zaman-Türkmenistan» gazetine

ABUNA ÝAZYLYSGY BAŞLANDY

Gazete ýazylmak üçin «Türkmenpoçtanyň» islendik şahamçasyna ýüz tutup bilersiňiz!

(+99312) 28-14-05
(+99312) 28-14-36

www.zamanturkmenistan.com.tm